

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

ZOOLOGISK SERIE 1977-5

Fuglefaunaen og en del våtmarker
av ornitologisk betydning i
Fjellregionen, Sør-Trøndelag

Jon Suul

Universitetet i Trondheim

K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1977-5

FUGLEFAUNAEN OG EN DEL VÅTMARKER AV
ORNITOLOGISK BETYDNING I FJELLREGIONEN,
SØR-TRØNDELAG

Rapporten er satt sammen etter oppdrag fra
Regionplanrådet i Fjellregionen

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet
Trondheim, mars 1977

ISBN 82-7126-131-2

REFERAT

Suul, Jon. 1977. Fuglefaunaen og en del våtmarker av ornitologisk betydning i Fjellregionen, Sør-Trøndelag. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1977-5: 1-81.*

Rapporten gir først en oversikt over det en hittil har tilgjengelig av ornitologiske data fra Fjellregionen. Det er pr. 30/3-1977 registrert 197 fuglearter innen regionen. En del vannfugler o.a. er spesielt kommentert.

Videre gis det en kort oversikt over hva våtmarksbegrepet innebærer, og dessuten forklares noe av bakgrunnen for verdisettingen som blir foretatt. En vurdering av 25 områder rundt om i regionen blir gjort, og de høyest prioriterte våtmarkene blir foreslått sikret ved vernetiltak etter lov om naturvern. Andre områder kan en ta hensyn til under planlegging etter Bygningsloven o.a.

Jon Suul, Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet, Erling Skakkes gt. 47 B, N-7000 Trondheim.

INNHOOLD

REFERAT	
INNLEDNING	3
KORT OMRÅDEBESKRIVELSE	4
MATERIALE	6
A. Tidligere undersøkelser	6
B. Feltarbeidet i 1976	7
C. Andre opplysninger	7
D. Fuglenavnene	8
FUGLEFAUNAEN I FJELLREGIONEN	14
A. Hovedartsliste	14
B. Kommentarer til hovedartslisten	26
VÅTMARK	49
A. Våtmarkstyper	49
B. Våtmarkenes ornitologiske betydning ..	50
C. Verdisetting	50
VURDERING AV VÅTMARKER I FJELLREGIONEN	54
KONKLUSJON	76
LITTERATUR	78

INNLEDNING

Denne rapporten er satt sammen for å gi en oversikt over det en hittil vet om fuglelivet i Fjellregionen og samtidig vurdere den ornitologiske betydningen av en del våtmarksområder innen disse kommunene. Materialet som presenteres er ment som et hjelpemiddel under oversiktsplanleggingen innen regionen og for de sentrale naturvernmyndigheter.

En kan ikke vente at en slik rapport skal være helt fullstendig. Til det har en i dag for liten datamengde tilgjengelig når det gjelder de ulike fugleartenes utbredelse i landet og i det gjeldende undersøkelsesområdet. Nye data kommer imidlertid til etter hvert. Fuglefaunaen er heller ikke den samme til en hver tid, flere arter går tilbake og noen går fram, det kan skyldes både naturlige svingninger og forandringer i miljøet, miljøgifter o.a. Studiet av fuglefaunaen vil derfor måtte bli kontinuerlig dersom en skal følge med i de endringer som skjer i positiv eller negativ retning eller om arter opptrer stabilt over lengre tid.

Verdien av viktige våtmarker vil imidlertid ikke variere på samme måte. Den vil heller øke ettersom de tilgjengelige arealene innskrenkes p.g.a. ulike inngrep/ødeleggelser. Viktige våtmarker vil alltid ligge der som en reserve enten fuglefaunaen varierer opp eller ned. Vår kunnskap om våtmarksområder har i de senere år økt sterkt, og en har i dag trolig oversikt over de viktigste av dem (bl.a. Norderhaug et.al. 1973 og pågående registreringer rundt om i landet).

For Fjellregionens del har en endel kjennskap til ulike våtmarksområder, men det må arbeides videre med innsamling av data. Denne rapporten omtaler 25 områder. Skulle denne rapport vært fyllestgjørende, måtte både tidsrammen og den økonomiske rammen være en god del utvidet.

Derfor bør rapporten betraktes som foreløpig når det gjelder å få oversikt over fuglefaunaen og et totalbilde av våtmarkene innen Fjellregionen - idet en må vente at ytterligere opplysninger vil bli innsamlet i årene som kommer. Likevel vil en anta at de aller viktigste våtmarksområdene av ornitologisk betydning, er kommet med i denne rapporten.

KORT OMRÅDEBESKRIVELSE

Fjellregionen i Sør-Trøndelag fylke omfatter kommunene: *Selbu, Tydal, Midtre Gauldal, Holtålen* og *Røros* og dekker sør-østre deler av fylket. Regionen ligger innenfor de geografiske koordinater ca. $29^{\circ} 13' - 63^{\circ} 20' N - 10^{\circ} 00' - 12^{\circ} 20' E$ og har et totalt flateareal på 7944.4 km^2 inklusive vatn.

Topografisk er regionen preget av de store elvedalene til *Nea* og *Gaula* som renner nordvestover mot *Trondheimsfjorden*. I nedre deler av disse elvedalene er landskapet preget av landbruk og en del bebyggelse, og dalsidene i hoveddalførene samt sidedalene dekkes for en stor del av skog - særlig granskog, men også en del løvskog med bl.a. innslag av varmekjære elementer på en del steder. Opp mot fjellet finner en større sammenhengende fjellbjørkeskoger. Ved siden av *Nea* og *Gaula* har også *Glomma* sine kilder innen regionen - denne elva renner mot sør og vannskillet går mellom *Røros* og *Tydal* og videre langs fylkesgrensen mellom *Sør-Trøndelag* og *Hedemark*. En del større innsjøer samt en rekke mindre vatn ligger spredt rundt om i regionen. Blant disse er *Selbusjøen*, den kunstige *Nesjøen*, *Aursunden* (alle regulerte) og *Femunden* (som delvis ligger i *Røros*) de største. Andre større sjøer er *Feragen*, *Rien*, *Store Korssjøen*, *Riasten*, *Stuggusjøen*, *Sørungen*, *Samsjøen*, *Holtsjøen*, *Forelsjøen* og *Øyungen*. Totalt utgjør vannarealet 440.6 km^2 .

Høydenivåene varierer endel fra nedre deler av dalførene - f.eks. *Støren* (65 m o.h.) og *Selbusjøen* (155-161) - til de høyeste fjelltoppene - f.eks. *Storsylen*, *Tydal* (1762 m o.h.), *Skardørsfjella*, *Tydal* (1546), *Storvigelen*, *Røros* (1561), *Kjøli-fjellet*, *Tydal/Holtålen* (1288), *Fongen*, *Tydal/Selbu* (1459), *Forelshogn*, *Midtre Gauldal/Holtålen* (1332) og *Sandfjellet*, *Midtre Gauldal/Rennebu* (1258). Fjellene mellom *Gauldalen* og *Neadalen* er for det meste avslepet uten særlig markerte topper. De største fjellmassivene ligger mot svenskegrensen, mot *Nord-Trøndelag* og mot *Hedemark*. *Rørosvidda* er for det meste relativt flatt terreng.

Størstedelen av *Fjellregionen* tilhører det geologiske område som kalles *Trondheimsfeltet* (kambro-silurbergarter), helt i øst og deler av *Røros* er berggrunnen dannet av sedimentære bergarter

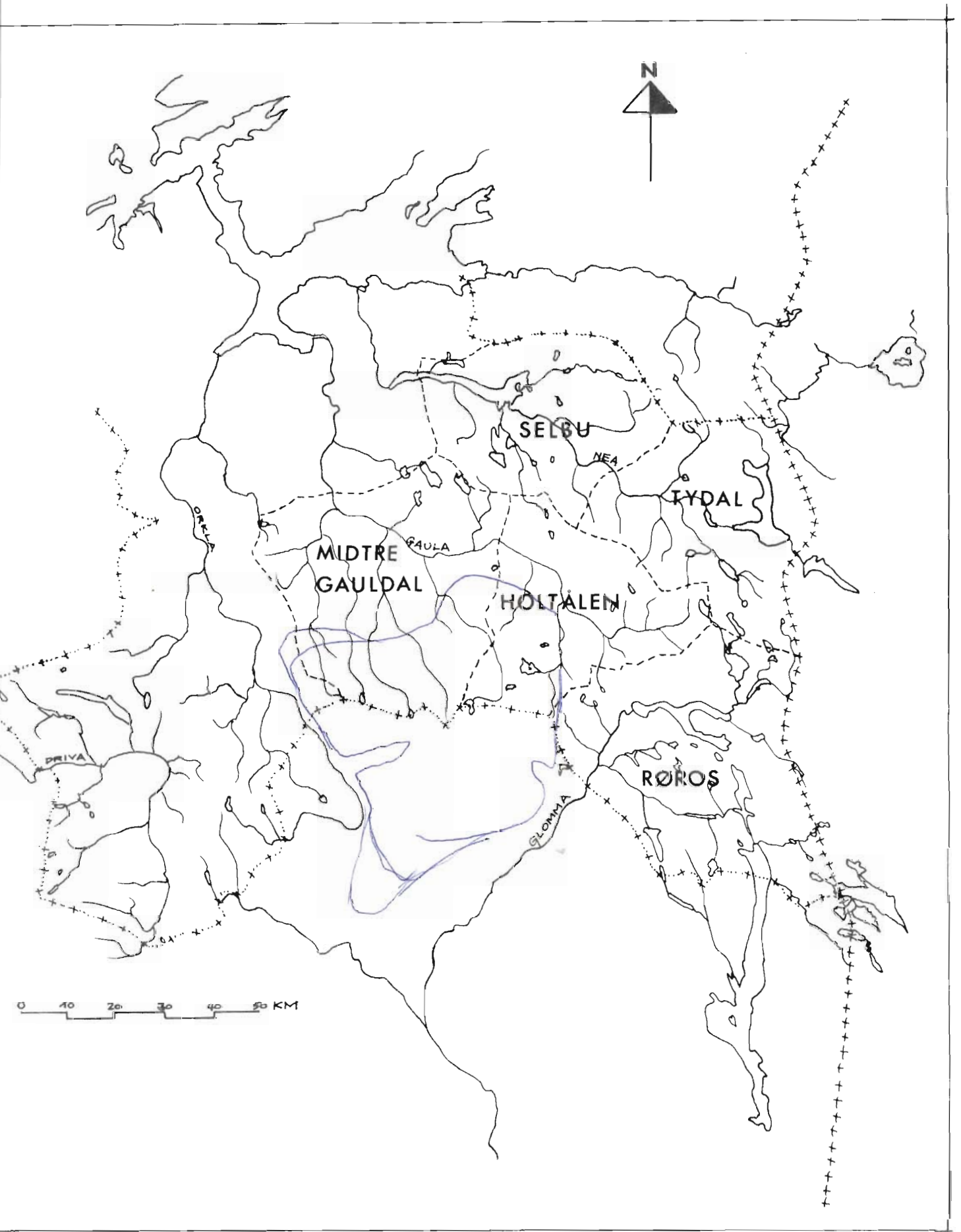

Fig. 1. Oversikt over kommunene i Fjellregionen.

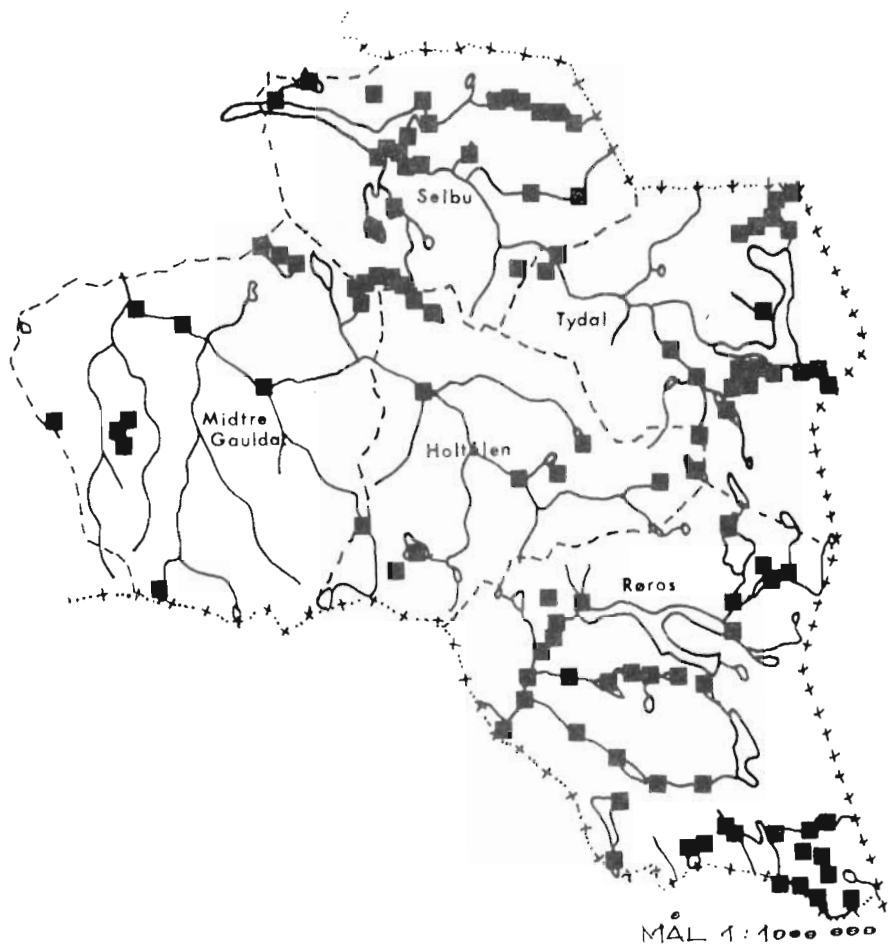
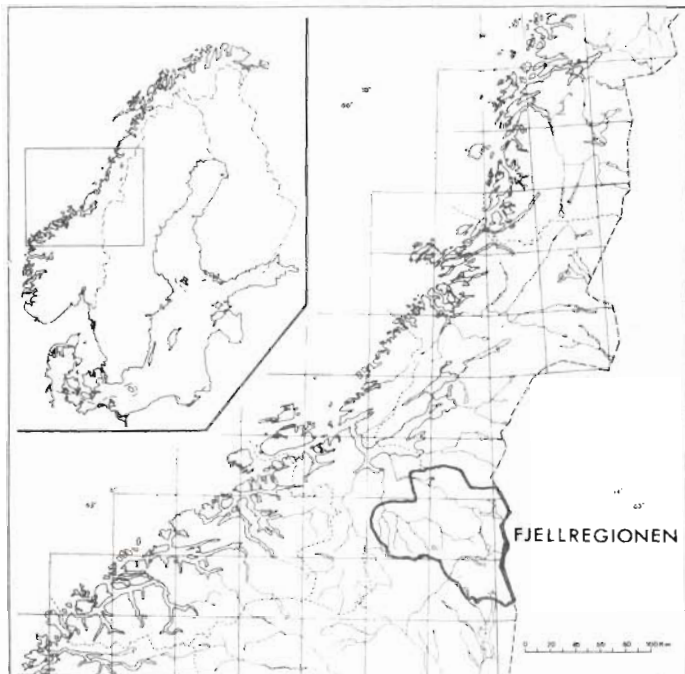

Fig. 2. Kart over våtmarksområder som er besøkt i 1976 eller tidligere og lokaliteter hvorfra en har tilgjengelige opplysninger ellers.

fra eokambrium. Kwartærgeologiske avsetninger i form av sand- og grusforekomster o.a. treffes en rekke steder.

MATERIALE

A. Tidligere undersøkelser

1. *Selbu - Tydal*

Det best undersøkte området når det gjelder fugl i Fjellregionen er Nedalsområdet, hvorfra det er publisert flere arbeider (se bl.a. Haftorn 1955, Folkestad og Moksnes 1970, Moksnes 1972, 1973a, 1973b, Brox 1973). Rangledalen, Tydal og Meråker og Sankkjølen/Essandsjøen er besøkt av Haftorn (1955, 1974), funn av temmincksnipe er gjort av Andersen (1960), og Myrberget (1963) oppgir funn av åkerrikse. Huitfeldt-Kaas (1921) har besøkt indre Tydal i slutten av 1890-årene. Fra Selbu har Røset og Sandvik (1973) publisert en oversikt over fuglefaunaen (tillegg: Sandvik 1973a), rapporter foreligger fra Stråsjøen-Prestøyen og Rotldalen (Sandvik 1973b, 1973c).

2. *Midtre Gauldalen - Holtålen*

I Budalen har Hogstad (1967, 1968, 1969a, 1969b) utført en del takseringer. Schafferer (1968) har publisert noen data fra Fordalen o.a. og Hov (1968, 1973) har publisert noen funn i Holtålen. Fra Ledalen foreligger en rapport av Brekke og Selboe (1974).

3. *Røros*

Opsand (1890) oppgir funn av rapphøns og Kojedal og Schjølberg (1970) funn av mandarinand. Borgos og Elven m.fl. (1972) har utgitt en bok om Femundsmarka (og Gutulia) i serien om våre nasjonalparker. Dunker (1974) har utført undersøkelser på storlom i Femundsmarka. En rapport fra Hyllingen foreligger (Lunde 1974). Myrberget (1976) nevner funn av fasan.

Dessuten er det publisert en del spredte opplysninger av Collett (1921), Haftorn (1971), Myrberget (1962), Storm (1881 og 1888) og Øverland (1950). I samlingene ved DKNVS, Museet ligger det noe materiale fra Fjellregionen.

B. Feltarbeidet i 1976

Feltarbeidet ble utført 31/5, 14 dager i juni samt 4 dager i juli. Arbeidet ble lagt opp slik at en tok sikte på å framskaffe en del opplysninger fra de våtmarksområder i Fjellregionen som var inntegnet på kart under arbeidet med registrering av områder som bør disponeres for formålene naturvern, friluftsliv og fornminne i Sør-Trøndelag fylke (Suul 1975a, Hjeltnes 1976). P.g.a. prosjektets tidsmessige og økonomiske rammer var det ikke mulig å rekke over mer. Feltarbeidet ble utført av undertegnede og student Erling Vikan, Trondheim som ble engasjert for oppgaven. Følgende områder ble besøkt:

Selbu: Låen, Fikkjen, Neaset med omgivelser, Garbergøyene, Evsjøen og Nea.

Tydal: Stormyra, deler av Nea, restene av Nedalsmyra og områdene ved Langen.

Midtre Gauldal: Flonan, Gåstjørna og Hukkelvatna m.m.

Holtålen: Nålsjøene, Reinsjøområdet, Øyungen, Gaulhåen - Gaula.

Røros: Molingaområdet, Glomma, Hyllingen, Aursunden - Brekken, Håelv-vassdraget, Fleinsjømarka, St. Korssjøen og vatna mellom Røros og Hitterdal m.m.

C. Andre opplysninger

En rekke personer har vært så velvillige å stille sine notater til disposisjon i forbindelse med dette arbeidet. Dessuten har en mottatt en del data i samband med andre oppgaver. Følgende personer takkes på det varmeste for hjelpen (bokstavene i parentes gjelder forkortelsen benyttet ved kommentarene til hovedartslisten der observatøren er oppført, og det er angitt hvorfra opplysninger er gitt):

John Berge, Trondheim	(JBE)	Selbu
Tor Bollingmo, Trondheim	(TBO)	Haltdalen
Gunnar Borgos, Røros	(GBO)	Røros
Karl H. Brox, Mostadmark	(KHB)	Selbu
Ivar Moan Djupedal, Ålen	(IMD)	Ålen
Alv Ottar Folkestad, Hareid	(AOF)	Selbu
Olav Hogstad, Trondheim	(OHO)	Budal
Jon Ø. Hov, Ålen	(JØH)	Ålen, Røros
Einar Hugnes, Trondheim	(EHU)	Støren
Ingebrigt Kirkvold, Tydal	(IKI)	Tydal
Hans I.Kojedal, Røros	(HIK)	Røros
Kristen Krogh, Trondheim	(KKR)	Singsås
Asgeir Kvikne, Røros	(AKV)	Røros
Bjørn Lysklett, Trondheim	(BLY)	Selbu, Tydal
Johan Nydal, Trondheim	(JNY)	Selbu
Jostein Sandvik, Trondheim	(JSA)	Selbu
Peter Johan Schei, Oslo	(PJS)	Røros
Erling Vikan, Trondheim	(EVI)	Midtre Gauldal, Holtålen, Røros.
Zool.Inst., NLHT, Univ.i Tr.heim	(ZIU)	Selbu
Harald Ødegaard, Steinkjer	(HØD)	Røros

I tillegg kommer opplysninger som er meddelt enkelte av disse personer og opplysninger fra personer en ikke har navnet på.

Dessuten har jeg selv (JSU) fra tidligere en del observasjoner fra flere deler av Fjellregionen.

D. Fuglenavnene

Navnene i hovedartslista og ellers følger de offisielle norske navn (NZF 1976).

I tillegg tas det med følgende liste over lokale dialektnavn fra Fjellregionen som en hittil har oversikt over.

1. Dialektnavn på en del av fugleartene i Fjellregionen og Oppdal

- Storlom Kalles for det meste *lom* (Fjellregionen), forveksles med eller skilles ikke fra smålom. *Storlom* (Røros, Selbu).
- Smålom Kalles for det meste *lom* (Fjellregionen), forveksles med eller skilles ikke fra storlom. *Smålom* (Røros).
- Gråhegre *Heire* (Selbu).
- Stokkand *Stokkand* benyttes både om denne arten og som fellesbetegnelse for gressender (Fjellregionen). *Blåhalsand* om ♂ i praktdrakt (Røros), *stokkand* om ♀ (og ♂) (Røros).
- Krikkand *Kriktand*, *krekt* (Røros), *krikt* (Røros, Selbu).
- Brunnakke *Bronnakke* om ♂ (og ♀?) (Røros).
- Bergand *Sivand* om ♀, samme om toppand ♀ (Røros). Muligens benyttes *skjorand* også om bergand ♂ (Røros).
- Toppand *Sivand* om ♀, samme om bergand ♀ (Røros), *stråand* om ♂ (Røros). Muligens benyttes *skjorand* også om toppand ♂ (Røros).
- Kvinand *Skjorand* (*sjorrand*) om ♂ (Røros), samme betegnelse muligens også for bergand og toppand ♂ (Røros), *kvinand* om ♀ (Røros), *skjitand* (Selbu, Tydal), *skjorand* (Selbu, Tydal), *sotand* (Selbu).
- Sjørre *Sjørre* (Røros), *storkåvvår*, *håvvår*, *svarthåvvår* (Røros).
- Svartand *Sjørre* (Røros) er forveksling med sjørre, *småhåvvår*, *håvvår*, *svarthåvvår* (Røros).
- Siland *Fesk/fiskand* (Fjellregionen), *lommand* (Røros).
- Laksand *Fesk/fiskand*, *stor fiskand* (Fjellregionen), *elvskråkkå* (Røros).

- Gjess, ubestemt Vanlig betegnelse for alle gjess er *grågås* eller bare *gås* (Fjellregionen). Artene det dreier seg om er *høyst* sannsynlig kortnebbgås og i noen grad *sædgås*.
- Sangsvane *Svan, sangsvan(e)* (Røros).
- Kongeørn Vanlig betegnelse er bare *ørn* (Fjellregionen).
- Fjellvåk *Sjøvåk* (Holtålen, Røros), *musvåk* (Selbu, Tydal).
- Spurvehauk *Spørvehauk* (Røros, Holtålen), *sperrhauk* (Midtre Gauldal), se også *tårnfalk*.
- Hønehauk *Hønhauk* (Fjellregionen), *hønhøk* (Holtålen), *hønshauk* (Midtre Gauldal).
- Fiskeørn *Fiskørn* (Røros).
- Jaktfalk Vanlig betegnelse er *rypfalk* om store falker (Fjellregionen).
- Tårnfalk *Tårnfalk* (Midtre Gauldal), *sperrhauk* (Midtre Gauldal).
- Tårnfalk/Dvergfalk *Musfalk* (Røros), *mushauk* (Røros).
- Lirype Vanlig betegnelse er *rype/ryp* (Fjellregionen).
- Fjellrype Vanlig betegnelse er *skarv* (Fjellregionen).
- Orrfugl *Orrfuggel/ørrfauel* (Fjellregionen), *orre* om ♂ (Røros), *ørhane* om ♂ (Midtre Gauldal).
- Storfugl *Storfuggel/storfauel* (Fjellregionen) *tødder* om ♂ (Røros, Selbu), *tør* om ♂ (Midtre Gauldal), *røy* om ♀ (Fjellregionen).
- Jerpe *Jerp, jærp, jærpe* (Fjellregionen).

- Trane *Tran, trane* (Fjellregionen).
- Vipe *Vip, vipe* (Fjellregionen).
- Heilo *Fjell-lo* (Midtre Gauldal, Holtålen, Røros),
fello (Selbu), *fjelljo* (Røros) - forveksling?
- Enkeltbekkasin *Mekkergauk/mekregauk* (Røros, Holtålen, Selbu,
Tydal, *mekkerjit* (Selbu), *hommerjeit* (Røros).
- Rugde *Rugd/rugde* (Fjellregionen).
- Storspove *Spove* (Selbu, Midtre Gauldal), *vasspipe* (Selbu) -
også brukt om vadere generelt.
- Småspove *Spove* (Røros). *Vasspipe* (Tydal).
- Rødstilk *Bekkasin* (Røros) - tydelig forveksling.
- Gluttsnipe *Kløvvi* (Røros), *kløvja* (Røros), *hykkly(a)* Midtre
Gauldal.
- Strandsnipe *Fiskelite* (Røros), *fisktita* (Midtre Gauldal),
åpip (Selbu, Tydal).
- Brushane *Brushane* (Røros, Holtålen, Midtre Gauldal).
- Fiskemåse *Mås, måse* (Fjellregionen) - brukes om måser generelt.
- Rødnebbterne *Kløftmås(e)* (Røros).
- Ringdue *Du, due, skogdue* (Midtre Gauldal, Selbu, Tydal,
Holtålen, Røros).
- Hubro *Bergugle* (Midtre Gauldal), *bergulv* (Røros, Tydal,
Holtålen), *bergølv* (Holtålen), *beljul* (Midtre
Gauldal), *hubro* (Fjellregionen).
- Snøugle *Kvitugle* (Midtre Gauldal), *læmmengris* (Midtre
Gauldal), *snøugle* (Fjellregionen).

- Ugler, ubestemt *Kattugle, -uggel, -ygl* er vanlig felles-
betegnelse for andre ugler enn hubro og snøugle.(Fjellreg.)
Artene det dreier seg om er særlig: perleugle,
spurveugle, jordugle, haukugle og kattugle (?).
- Perleugle *Hårråhukre/harehukre* (Midtre Gauldal), *hokkerkaill*
(Midtre Gauldal).
- Svartspett *Jatrudsføggel* (Midtre Gauldal), *svartrygg* (Midtre
Gauldal), *regnslipe* (Midtre Gauldal).
- Hakkespetter, ubestemt *Hakkespett* (Fjellregionen), *borkhakk*
(Midtre Gauldal), *kakkspit* (Midtre Gauldal).
- Sanglerke *Lærk* (Midtre Gauldal).
- Svaler, ubestemt *Svulu* (Fjellregionen), *svølu* (Midtre
Gauldal) (om låvesvale, taksvale og sandsvale).
- Sandsvale *Såndsvulu* (Selbu), *sandsvale* (Røros).
- Ravn *Korp,kårp* (Fjellregionen), *ramn* (Midtre Gauldal).
- Kråke *Kråk,kråke* (Fjellregionen).
- Skjære *Skjør* (Holtålen, Midtre Gauldal, Selbu), *skjor*
(Røros, Tydal), *skjur* (Midtre Gauldal).
- Nøtteskrike *Skogskjør* (Selbu), *granskjør* (Selbu, Tydal),
granskjur (Midtre Gauldal), *kåinnskjør* (Selbu),
kåinnskrik (Midtre Gauldal), *trollskjur* (Midtre
Gauldal), *åkerskrik* (Midtre Gauldal), *tellskjør*
(Holtålen), *tallskjorr/tallskjor* (Røros).
- Lavskrike *Lakjoks(e), lavkjoks(e)* (Selbu), *tellkjoks(e)* (Selbu,
Midtre Gauldal), *tallskjor* (Røros).
- Kjøttmeis *Kjøttmeis* (Selbu), *talgotkse* (Midtre Gauldal, Selbu).
- Granmeis *Vindteting* (Midtre Gauldal), *synnavinntete* (Selbu) -
gjelder sannsynligvis også løvmeis og kanskje svart-
meis. *Huskaill* (Midtre Gauldal) - forveksling med
gråspurv?

Meiser, ubestemt *Tjet* (Selbu).

Fossekaill *Fosskaiill* (Selbu), *vassoks(e)* (Selbu).

Gråtrost *Sjuttutrast* (Selbu, Tydal, Røros), *skjitttrast* (Midtre Gauldal), *trast* (Fjellregionen).

Måltrost *Måltrast* (Midtre Gauldal).

Rødvingetrost *Rødvinge* (Røros).

Ringtrost *Gjertrudsfugel* (Midtre Gauldal) - øyensynlig forveksling med svartspett. *Sysvorte* (Midtre Gauldal) - også om andre arter?

Svarttrost *Svarttrast* (Selbu, Midtre Gauldal).

Steinskvett *Stenskit* (Røros).

Rødstrupe *Rødkjelke* (Holtålen).

Hagefluesnapper *Fluesnapper* (Røros).

Linerle *Rinnil* (Røros), *blårinnil* (Røros), *blåringill* (Holtålen), *renile* (Midtre Gauldal), *ringnille* (Midtre Gauldal), *rindille* (Selbu), Tydal), *roinn-dille* (Selbu).

Stær *Starre* (Midtre Gauldal), *starr* (Røros).

Dompap *Dompapp* (Fjellregionen).

Bokfink *Bofink* (Midtre Gauldal).

Bjørkefink *Bjørkfink* (Selbu).

Gulspurv *Grønnskjol* (Midtre Gauldal), *grønspurv* (Selbu).

Gråspurv *Gråsparv* (Selbu), *huskaiill* (Midtre Gauldal, Selbu).

Mer eller mindre vanlige hekkefugler innen området som en hittil ikke har funnet navn på er f.eks.: rødstilk, fjelljo og en rekke av småfuglene - bl.a. ingen av sangerne, heipiplerke, gulerle, korsnebbene, gråsisik, sivspurv og snøspurv.

FUGLEFAUNAEN I FJELLREGIONEN

A. Hovedartsliste

Tegnforklaring:

- H : Hekking påvist
- h : Sannsynlig hekkefugl, adferd som tyder på hekking og/eller fast opptreden i hekketiden
- T : Regulær utenom hekketiden og/eller streifende i hekketiden
- t : Sporadisk/sjelden utenom hekketiden, streifende i hekketiden
- ? : Usikker forekomst
- x : Registrert (opplysninger om en del rovfugl og ugler utelates av sikkerhetsmessige årsaker)
- [] : Rømte parkfugler eller utsatte fugler
- +++ : Tallrik - vanlig
- ++(+): Vanlig - fåtallig
- ++ : Fåtallig
- +(++) : Vanligvis spredt/fåtallig - av og til (f.eks. under invasjon) mer vanlig
- +(+) : Spredt - fåtallig
- + : Enkeltindivid - noen
- +? o.l. : Usikker status
- K : Kommentert
- F : Fredet hele året

Den systematiske oversikten følger Norsk Zoologisk Forenings oversikt over norske dyrenavn (NZF 1976).

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell- regionen
Lommer - <i>Gaviidae</i>						
Smålom, <i>Gavia stellata</i>	K H++	h+	h+	h+	H+(+)	H+(+)
Storlom, <i>G. arctica</i>	K H++	H++	H++(+)	H++	H+(+)	H++
Gulneblom, <i>G. adamsii</i>	K	t+				t+
Lappedykker - <i>Podicipedidae</i>						
Horndykker, <i>Podiceps auritus</i>	K h+	t+				h+
Gråstrypedykker, <i>P. griseigena</i>	K	t+			t+	t+
Toppdykker, <i>P. cristatus</i>	K t+					t+
Skarver - <i>Phalacrocoracidae</i>						
Storskarv, <i>Phalacrocorax carbo</i>	K t+		t+			t+
Hegrer - <i>Ardeidae</i>						
Gråhegre, <i>Ardea cinerea</i>	K H++(+)	T+	H+(+)	T+(+)	T++	H++
Ender, gjess og svaner - <i>Anatidae</i>						
[Canadagås,] <i>Branta canadensis</i>	K t++	t++		t++	t++	t++
Grågås, <i>Anser anser</i>	K t+					t+
Sædgås, <i>A. fabalis</i>	K ?	t+	t?	t+		t+
Kortnebbgås, <i>A. brachyrhynchus</i>	K T+++	T++	t/T+++?	T++	T+++	T+++
[Stripegås,] <i>A. indicus</i>	K		t+			t+
Knoppsvane, <i>Cygnus olor</i>	FK t+					t+
Sangsvane, <i>C. cygnus</i>	FK t+	t+	T++	t++	t+	T+(+)
Dvergsvane, <i>C. bewickii</i>	FK		t+			t+
Rustand, <i>Casarca ferruginea</i>	K t+					t+

Fjell-
regionen

Selbu Tydal Røros Holtålen M.Gauldal

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell- regionen
Gravand, <i>Tadorna tadorna</i>	K		t+			t+
Stokkand, <i>Anas platyrhynchos</i>		H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Krikkand, <i>A. crecca</i>		H+++	H+++	H++	H++	H+++
Snadderand, <i>A. strepera</i>	K		h?+			h?+
Brunnakke, <i>A. penelope</i>		h++	H++	H++	H++	H++
Stjertand, <i>A. acuta</i>	K	H+	H+			H+
Knekkand, <i>A. querquedula</i>	K	t+				t+
Skjeand, <i>A. clypeata</i>	K	H+	t+			H+
[Mandarinand,] <i>Aix galericulata</i>	K		H+			H+
Taffeland, <i>Aythya ferina</i>	K					t+
Toppand, <i>A. fuligula</i>	K	H++(+)	H+++	h++	h+	H++(+)
Bergand, <i>A. marila</i>	K	h++	H++(+)	H+(+)	h+	H+(+)
Ærfugl, <i>Somateria mollissima</i>	FK	t++				t+
Brilleærfugl, <i>Lamprolaima fischeri</i>	K		t+			t+
Svartand, <i>Melanitta nigra</i>	K	H+(+)	H++	h?+	?	H+(+)
Sjøorre, <i>M. fusca</i>	K	h+(+)	H+(+)	h+	h+	h+
Havelle, <i>Clangula hyemalis</i>	K	t+(+)	h+	h+	h+	h+
Kvinand, <i>Bucephala clangula</i>		H+++	H+++	H++(+)	H+++	H+++
Siland, <i>Mergus serrator</i>	K	H+(+)	H++	h++	h+(+)	H++
Laksand, <i>M. merganser</i>	K	H++	H++(+)	H++	h++	H++

Fiskeørner - *Pandionidae*
 Fiskeørn, *Pandion haliaëtus*

x

x

x

x

x

x

x

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell- regionen
Hauker - <i>Accipitridae</i>						
Hønssehauk, <i>Accipiter gentilis</i>	F	x	x	x	x	H++
Spurvehauk, <i>A. nisus</i>	F	x	x	x	x	H++
Musvåk, <i>Buteo buteo</i>	FK	t+				t+
Fjellvåk, <i>B. lagopus</i>	F	x	x	x	x	H++(+)
Kongeørn, <i>Aquila chrysaetos</i>	F	x	x	x	x	H+(+)
Myrhauk, <i>Circus cyaneus</i>	FK	t+	t?+			t+
Falker - <i>Falconidae</i>						
Jaktfalk, <i>Falco rusticolus</i>	F	x	x	x	x	x
Vandrefalk, <i>F. peregrinus</i>			x			x
Dvergfalk, <i>F. columbarius</i>	F	x	x	x	x	H++
Tårnfalk, <i>F. tinnunculus</i>	F	x	x	x	x	H++
Skogshøns - <i>Tetraonidae</i>						
Lirype, <i>Lagopus lagopus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Fjellrype, <i>L. mutus</i>	H++(+)	H+++	H+++	H++(+)	H++(+)	H+++
Jerpe, <i>Tetrastes bonasia</i>	H++	H+(+)?	?	h+(+)?	H++	H+(+)?
Orrfugl, <i>Lyryrys tetrix</i>	H++	H++	H++?	H++(+)	H++(+)	H++(+)
Storfugl, <i>Tetrao urogallus</i>	H++	H+(+)	H+(+)	H++	H++	H++
Fasaner - <i>Phasianidae</i>						
Rapphøne, <i>Perdix perdix</i>	K	t+	t+			t+
[Fasan], <i>Phasianus colchicus</i>	K		t+			t+
Traner - <i>Gruidae</i>						
Trane, <i>Grus grus</i>	H++(+)	H++	H++	H++	H++	H++

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell- regionen
Rikser - Rallidae						
Vannrikse, <i>Rallus aquaticus</i>	K			t+	t+	t+
Åkerrikse, <i>Crex crex</i>	K	H+				H+
Sivhøne, <i>Gallinula chloropus</i>	K	t+				t+
Sothøne, <i>Fulica atra</i>	K	t+				t+
Tjelder - Haematopodidae						
Tjeld, <i>Haematopus ostralegus</i>	K	H++	t+		h+	H+
Loer - Charadriidae						
Sandlo, <i>Charadrius hiaticula</i>	H++	H+++	H++	H++	H++	H++
Boltit, <i>Eudromias morinellus</i>	H++	H+++	H++	H++	H++	H++
Heilo, <i>Pluvialis apricaria</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Vipe, <i>Vanellus vanellus</i>	H+++	H++	H+++	H++	H+++	H+++
Sniper - Scolopacidae						
Dvergsnipe, <i>Calidris minuta</i>	K	t+				t+
Temmincksnipe, <i>C. temminckii</i>	K	H+(+)	H+(+)	H++	h+	H++
Fjæreplytt, <i>C. maritima</i>		h+(+)	h+	H++	h+	H+(+)
Myrsnipe, <i>C. alba</i>	K	h++	t+	H+(+)	t+	H+(+)
Tundrasnipe, <i>C. testacea</i>	K	t+				t+
Brushane, <i>Philomachus pugnax</i>		H+++(+)	H+++	H+++?	H+++(+)	H+++(+)
Fjellmyrløper, <i>Limicola falcinellus</i>	K	?				H+
Sotsnipe, <i>Tringa erythropus</i>	K	t+				t+
Rødstilk, <i>T. totanus</i>	H+++	H+++	H+++(+)	H++	H++	H+++(+)

Gluttsnipe, <i>Tringa nebularia</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Skogsnipe, <i>T. ochropus</i>	H++	h+	h+	h+(+)?	h+++?	h+(+)	H+(+)
Grønnstilk, <i>T. glareola</i>	h+(+)	H+++	H+++	H+++	h+++	H+++	H+++
Strandsnipe, <i>Actitis hypoleucos</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Storspove, <i>Numenius arquata</i>	H+++(+)	h+	t+	t+	H+++	H+++	H+++
Småspove, <i>N. phaeopus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Rugde, <i>Scolopax rusticola</i>	H+++	H++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Enkeltbekkasin, <i>Gallinago gallinago</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Dobbeltbekkasin, <i>G. media</i>	h+(+)	H+	H+	H+	H+(+)	H+	H+
Kvartbekkasin, <i>Lymnocytes minimus</i>	t+						t+
Svømmesniiper - Phalaropodidae							
Svømmesniipe, <i>Phalaropus lobatus</i>	H++	H++	H++(+)	H++	h+?	H++	H++
Måser - Laridae							
Fjelljo, <i>Stercorarius longicaudus</i>	H+(+)	H++	h+(+)	H++	h+?	H++?	H++?
Hettemåse, <i>Larus ridibundus</i>	H++	T?+(+)	T++	T?+	T+(+)	H+(+)	H+(+)
Sildemåse, <i>L. fuscus</i>	T+(+)	t+	t+	t+	T+	T+	T+
Gråmåse, <i>L. argentatus</i>	T++	T+	T+	T+	T+	T+	T+
Svartbak, <i>L. marinus</i>	t+	t+	T+	t+	t+	T+	T+
Fiskemåse, <i>L. canus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Svartterne, <i>Chlidonias niger</i>		t+				t+	t+
Makrellterne, <i>Sterna hirundo</i>	H+		H+(+)?			H+?	H+?
Rødnebbterne, <i>S. paradisaea</i>	T+?	T+++?	H++	H+	?	H+(+)?	H+(+)?
Terne ubest., <i>S. hirundo/paradisaea</i>	T++	h?++	H++	T+(+)	t+	H+(+)	H+(+)

Alker - <i>Alcidae</i>										
Alkekonge, <i>Plotus alle</i>	K			t+						t+
Steppehøner - <i>Pteroclididae</i>										
Steppehøne, <i>Syrnhapttes paradoxus</i>	K				t+			t+		t+
Duer - <i>Columbidae</i>										
Ringdue, <i>Columba palumus</i>		H+++	H++	H++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
[Tamdue,] <i>C. livia domesticus</i>		t+	t+	H+++?	t+?		H++	H++		H++
Tyrkerdue, <i>Streptopelia decaocto</i>	K	t+			t+			t+		t+
Gjører - <i>Cuculidae</i>										
Gjøk, <i>Cuculus canorus</i>		H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Ugler - <i>Strigidae</i>										
Snøugle, <i>Nyctea scandiaca</i>	F	x	x	x	x	x	x	x	x	H+
Hubro, <i>Bubo bubo</i>	FK	x	x	x	x	x	x	x	x	H+
Hornugle, <i>Asio otus</i>	F	H+(+)	?	H+(+)	H+	H+	H+	h+	h+	H+
Jordugle, <i>A. flammeus</i>	F	H+(+)	H+	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)
Perleugle, <i>Aegolius funereus</i>	F	H+++(+)	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Spurveugle, <i>Glaucidium passerinum</i>	F	h+	h+	h+	h+	h+	h+	h+	h+	h+(+)
Haukugle, <i>Surnia ulula</i>	F	h+	h+	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)	H+(+)
Kattugle, <i>Strix aluco</i>	F				H+	H+	H+	h+	h+	H+
Natteravnner - <i>Caprimulgidae</i>										
Natteravn, <i>Caprimulgus europaeus</i>	K			t+						t+
Seilere - <i>Apodidae</i>										
Tårnseiler, <i>Apus apus</i>		H++(+)	H++	H++	h++	h++	H++	H++	H++	H++

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell- regionen
Råker - <i>Coraciidae</i>						
Blåråke, <i>Coracias garrulus</i>	K t+					t+
Hærfugler - <i>Upupidae</i>						
Hærfugl, <i>Upupa epops</i>	K			t+		t+
Spetter - <i>Picidae</i>						
Vendehals, <i>Jynx torquilla</i>	H++	H+	?	h+	h+	H+
Grønnspekk, <i>Picus viridis</i>	K h?+	?	h?+	h?+	h+	h+
Gråspekk, <i>P. canus</i>	K h?+	t+	h+	h+	h+	h+
Svartspekk, <i>Dryocopus martius</i>	h+(+)	h?+	?	h+	h+	h+
Flaggspett, <i>Dendrocopos major</i>	h?+(++)	h?++	h?++	h?+(++)	h?+(++)	h?+/T+(++)
Hvitryggspett, <i>D. leucotos</i>	K t?+	t+	t+			t?+
Dvergspett, <i>D. minor</i>	h+(+)	H++	H++	h++	h++	H++
Tretåspett, <i>Picoides tridactylus</i>	H++	h+(+)	H++	H++	H++	H++
Svaler - <i>Hirundinidae</i>						
Sandsvale, <i>Riparia riparia</i>	H+++	H+	H+++	h++?	H++	H++(+)
Låvesvale, <i>Hirundo rustica</i>	H+++	H++	H++	H+++	H+++	H+++
Taksvale, <i>Delichon urbica</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Lerker - <i>Alaudidae</i>						
Sanglerke, <i>Alauda arvensis</i>	H+++	h+	h++	h++	h++	h++
Fjellerke, <i>Eremophila alpestris</i>	?	h+	H+	h?+	h?+	H+
Erler - <i>Motacillidae</i>						
Trepipierke, <i>Anthus trivialis</i>	H+++	H++(+)	H+++	H+++	H+++	H+++
Heipipierke, <i>A. pratensis</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell-
Jernspurver - <i>Prunellidae</i>						
Jernspurv, <i>Prunella modularis</i>	H+++	h++	H++	H+++	H+++	H+++
Sangere - <i>Sylviidae</i>						
Sivsanger, <i>Acrocephalus schoenobaenus</i> K		t+				t+
Gulsanger, <i>Hippolais icterina</i>	h+	?	?	H+	h+	H+
Hagesanger, <i>Sylvia borin</i>	h++	h+	H+	h+	h++	H+(+)
Munk, <i>S. atricapilla</i>	h++	h+	h+	h+	h++	h+(+)
Tornsanger, <i>S. communis</i>	h+	n?+	?	h+	h+(+)	h+
Møller, <i>S. curruca</i>	h+	t+	h+(+)	H+(+)	h+(+)?	H+(+)?
Løvsanger, <i>Phylloscopus trochilus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Gransanger, <i>P. collybita</i>	H+++	h++	h+(+)	H+++	H+++	H+++
Bøkesanger, <i>P. sibilatrix</i> K			h+	h?+		h+
Fuglekonge, <i>Regulus regulus</i>	h+++	h+(+)	h+(+)?	h++	h+++	h++(+)
Fluesnappere - <i>Muscicapidae</i>						
Hagefluesnapper, <i>Muscicapa hypoleuca</i>	H+++	H++(+)	H++	H+++	H+++	H+++
Gråfluesnapper, <i>M. striata</i>	H++	H?	H++	H++(+)	H++	H++
Troster - <i>Turdidae</i>						
Buskskvett, <i>Saxicola rubetra</i>	H++	h+(+)	H+(+)	H++	h++	H++
Steinskvett, <i>Oenanthe oenanthe</i>	H++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Rødstjert, <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	H++	H++	H++	H++	H++	H++
Rødstrupe, <i>Erithacus rubecula</i>	H++(+)	H++(+)	H++	H++(+)	H++(+)	H++(+)
Blåstrupe, <i>Luscinia svecica</i>	H++	H++	H++	H++	H++	H++

	Selbu	Tydal	Røros	Holtålen	M.Gauldal	Fjell- regionen
Gråtrost, <i>Turdus pilaris</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Ringtrost, <i>T. torquatus</i>	H++	H++	H++	H++	h+++?	H++
Svarttrost, <i>T. merula</i>	H+++	h+	H+(+)	H++	H+++	H++
Rødvingetrost, <i>T. iliacus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Måltrost, <i>T. philomelos</i>	H+++	H+++	H++	H+++	H+++	H+++
Stjertmeiser - <i>Aegithalidae</i>						
Stjertmeis, <i>Agithalos caudatus</i>	t+	t+	t+	t+	h+	h+
Meiser - <i>Paridae</i>						
Løvmeis, <i>Parus palustris</i>	H++(+)	h+?	h+?	h+?	H++	H++
Granmeis, <i>P. montanus</i>	H+++	H++(+)	H++	H+++	H+++	H+++
Lappmeis, <i>P. cinctus</i>	K		H+		h?+	H+
Toppmeis, <i>P. cristatus</i>	H++	h+?	H+(+)	h+?	h+++?	H+(+)
Svartmeis, <i>P. ater</i>	h++(+)	H++	H+(+)	H++(+)	H++	H++
Blåmeis, <i>P. caeruleus</i>	H++(+)	h+	h+(+)	H+	H+	H+(+)
Kjøttmeis, <i>P. major</i>	H+++	H++(+)	H+++	H+++	H+++	H+++
Spettmeiser - <i>Sittidae</i>						
Spettmeis, <i>Sitta europaea</i>	K	t+				t+
Trekryper - <i>Certhiidae</i>						
Trekryper, <i>Certhia familiaris</i>	H++	h+?	h+	h+?	h++	H+(+)
Vevere - <i>Ploceidae</i>						
Gråspurv, <i>Passer domesticus</i>	H+++	H+++?	H+++	H+++	H+++	H+++
Pilfink, <i>P. montanus</i>	K		t+			t+

Finker - *Fringillidae*

Bokfink, <i>Fringilla coelebs</i>	H+++	H++	H+++	H+++	H+++	H+++
Bjørkefink, <i>F. montifringilla</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Grønnefink, <i>Chloris chloris</i>	H++	t+	t+	t+	h+?	H+
Grønnsisik, <i>Carduelis spinus</i>	H+++	H++	h++(+)	H++(+)	H+++	H++(+)
Stillits, <i>C. carduelis</i>	K		t+			t+
Bergirisk, <i>Acanthis flaviostris</i>	K		t+			t+
Gråsisik, <i>A. flammea</i>	h+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Konglebit, <i>Pinicola enucleator</i>	t+	?	?	?	t+	t+
Furukorsnebb, <i>Loxia curvirostra</i>	h+(+)?	h+(+)?	h+(+)?	h+(+)?	h+(+)?	h+(+)?
Grankorsnebb, <i>L. curvirostra</i>	h(+++)?	h(+++)?	?	h++(+)	h(+++)?	h(+++)?
Korsnebb ubest., <i>L. pytyopsittacus/curvirostra</i>	H(+++)	h+(+)	H+(+)	h(+++)	h(+++)	H(+++)
Båndkorsnebb, <i>L. leucopetera</i>	K		t+			t+
Dompap, <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	h++	h+(+)	h+?	H++	H++	H++
Buskpurver - <i>Emberizidae</i>						
Gulspurv, <i>Emberiza citrinella</i>	H+++	h++	h+	H++	H++(+)	H++(+)
Sibirspurv, <i>E. eureola</i>	K		t+			t+
Sivspurv, <i>E. schoeniclus</i>	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++	H+++
Lappspurv, <i>Calcarius lapponicus</i>	h+	H+++	H++	H+(+)	h+?	H++
Snøspurv, <i>Plectrophenax nivalis</i>	h++(+)	H+++	H++(+)	H+(+)	h+(+)?	H++(+)

B. Kommentarer til hovedartslisten

Smålom, *Gavia stellata*

Arten ser ut til å mangle i størstedelen (hele?) av barskogsområdet i Fjellregionen. I høyereliggende strøk hekker en liten og spredt bestand, og arten er for det meste langt mer fåtallig enn storlommen - kanskje med unntak av i Selbu kommune. Den mest levedyktige bestand synes å finnes her og i tilstøtende fjellområder i Midtre Gauldal (Singsås). Arten har generelt gått merkbart tilbake i antall (Haftorn 1971), og dette gjelder også innen Fjellregionen. *Selbu*: Haftorn (1971) omtaler hekkefunn fra Selbu. Arten hekker både i Roltdalen og ved Garbergelva (JSA), i området mellom Reinsfjellet - Bringgen finnes årlig trolig flere par (JSU, EVI). På trekk er mindre flokker observert i Sørungen - f.eks. 5 ind. 19/5-1971 og i Selbusjøen - f.eks. 5-6 ind. høsten 1976 (E.Røset medd. JSA). Nord for Selbusjøen er arten sporadisk notert i St. Draksten (KHB, JSU, JSA).

Tydal: Arten må regnes som fåtallig hekkefugl, men hekkefunn er ikke kjent. Arten ble observert tilfeldig i Nedalsområdet i 1968 og 71 samt i Falkhyttjern 19/6-1971 (Moksnes 1973b), 3 ind. Gressli-sjøen 19/4-1975 (JSA). *Holtålen*: Arten er sjelden, få observasjoner foreligger - bl.a. en sjelden gang opptreden i Gaulhåen (IMD). *Midtre Gauldal*: Hekkeplasser er kjent i Samsjøtraktene, (2 lokaliteter 1973-76) og flere observasjoner er gjort i området Samsjøen - Holtsjøen (EHU) i samme tidsrom, arten er også kjent fra området ved Hukkelvatna, i sommerhalvåret bl.a. juni 1964, (NOF-eksk.) og 23/7-76 (JSA) og observert i St.Hiåsjøen (juni 1970, JSU). *Røros*: Arten er sjelden, hekkefunn er ikke kjent, men observasjoner fra hekketiden foreligger fra vatna nord for Rien (1970-årene - D. Vintervoll), fra Fleinsjømarka juni 1976 (EVI, JSU) og Hyllingen juni 1976 (JSU). Arten er "svært sjelden" i Femundsmarka (Borgos et al. 1972).

Storlom, *Gavia arctica*

Som smålommen har også storlommen gått tilbake i antall over lengre tid - det er ikke mer enn ca. 70 år siden den bl.a. hekket rundt Trondheim by.

Arten hekker spredt over det meste av undersøkelsesområdet og går enkelte steder opp i høyereliggende strøk. Særlig "tallrik" synes arten å være i Røros kommune - noe som nok skyldes at det her finnes mange sjøer av den type arten gjerne foretrekker som "jaktmarker". Generelt er arten langt vanligere enn smålommen, kanskje utenom i Selbu. *Selbu - Tydal*: Storlommen er observert spredt i en rekke vatn og sjøen i Neavassdraget - også i selve Nea, men bare få hekkefunn er påvist (Moksnes 1973b, Røset og Sandvik 1973). Arten må regnes som fåtallig, spredt hekkefugl. Større ansamlinger er notert på trekk i Sørungen, Selbu - bl.a. 9 ad. 18/5-1976 (JSA) og i Ramsjøen, Tydal min. 6-7 ind. ultimo juli 1972 (BLY). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Også i Gaulavassdraget opptrer arten spredt og regelmessig i en rekke vatn, flere hekkelokaliteter er kjent. Småflokker sees av og til bl.a. i Øyungen, Holtålen (ifølge lokalbefolkningen) og går der stundom på garn (OHO, IMD, EVI, JSU). Arten går opp i snaufjellet (Hov 1973). *Røros*: Som nevnt synes arten å være vanligst i Røros - d.v.s. Glomnavassdraget med sidevassdrag og Femund/Trysilelvassdraget. Arten opptrer fast, regelmessig i alle de større sjøene og flere hekkeplasser er kjent. Arten regnes (f.eks.) som karakterart for Femundsmarka (Borgos et al. 1972). Under registreringene i 1976 ble arten observert en rekke steder (EVI, JSU). Dunker (1974) angir en populasjonstetthet på 0.43-0.64 ind. pr. km² vannflate i området Rogen (Sverige)-Femundsmarka.

Gulneblom, *Gavia adamsii*

Tydal: En ungfugl ble skutt i Tydal 20/12-1898 (Collett 1921). Dette er det eneste innlandsfunn i Trøndelag hittil.

Horndykker, *Podiceps auritus*

Selbu: Arten har hatt tilhold i Låen hver sommer siden 1968 (1 par), men reir er hittil ikke funnet (Røset og Sandvik 1973), i 1975 og 1976 har det vært min. 3 ad. i Låen. Denne lokalitet er den eneste i Sør-Trøndelag hvor arten har fast tilhold i

sommerhalvåret og den sørligste for den trønderske horndykkerbestand som har sin kjerne i Innherred, nærmeste hekkelokalitet er Hammervatnet, Levanger. Arten er sett flere steder i Selbusjøen før Låen er isfri (JSA). Et ind. ble sett i Sørungen 28/5-1966 (AOF). *Tydal*: Et ind. ble sett i Håen 17,19-20/5-1977 (IKI).

Gråstrupedykker, *Podiceps griseigena*

Midtre Gauldal: Et ind. ble skutt ved Støren 11/11-1896 (Collett ifølge Haftorn, dat. DKNVS, Museets saml.).

Tydal: En ungfugl ble sett i Nesjøen 21/9-1972 av O. Frengen m.fl. (Moksnes 1973b).

Toppsykker, *Podiceps cristatus*

Selbu: Et par ble sett på Selbusjøen, litt vest for utløpet av Nea 18/4-1973. De var i full sommerdrakt og drev kurtise. (Røset og Sandvik 1973).

Storskarv, *Phalacrocorax carbo*

Selbu: Et ind. ble sett i Lille Slindvatn 17/9-1974 og en ungfugl samme sted ca. 24/9-1974 (O. Kjøsnes medd. JSA). 4 ind. (trolig juv.) Hoøya i Selbusjøen flere ganger i en ukes tid i oktober 1973, 1 ind. samme sted ca. 25/10-1976 (O. Kjøsnes medd. JSA). Arten ble påtruffet i Selbu vinteren 1868-69 (Lundgreen ifølge Haftorn 1971). *Røros*: 7 ind. i Røas utløp i Femund 6/9-1919 (Huitfeldt - Kaas 1921).

Gråhegre, *Ardea cinerea*

Arten opptrer regelmessig/sporadisk over det meste av Fjellregionen - ved vatn og vassdrag. *Selbu*: En koloni (13 reir med unger i 1974) hekker årvisst ved Nea ved Moslett ovenfor utløpet i Selbusjøen, dessuten et reir (årlig?) ca. 1 km sør for Låen, disse er de eneste i Neavassdraget. *Røros*: Et par hekket ved Glåmos i 1976 (JSU) og ifølge lokalbefolkningen skal paret ha hekket her i flere år.

[Canadagås, *Branta canadensis*]

Canadagjessene er et relativt nytt innslag i trøndersk natur - de er utsatt og hekker nå flere steder i landsdelen. I Fjellregionen er ikke hekkeplasser kjent, men gjessene er truffet streifende flere steder både i Neavassdraget (Selbu - Tydal) og Gaulavassdraget (Midtre Gauldal - Holtålen). I Meråker hekker en fast bestand - muligens vil denne i årene som kommer utvide sine hekkeområder sørover?

Grågås, *Anser anser*

Selbu: Et ind. hadde tilhold i Neaset 14-28/1-1973 (Røset og Sandvik 1973).

Sædgås, *Anser fabalis*

Tydal: Et ind. ble sett i Nesjøen 13/6-1971, dessuten ble 2 ubestemte gjess (trolig denne art - forf. anmerk.) sett i flukt over Nedalsmyra 24/6-1967 (Moksnes 1973b). *Holtålen*: To ind. ble sett i Haltdalen en vår for en del år tilbake (TBO).

Røros: Collett (1921) nevner: "Derimot har saa godt som alle under trekket undersøgte gjæs fra de indre landskape vist seg at være sædgjæs. Disse har særlig været skudte, såsom ved Røros". Arten har gått sterkt tilbake i antall gjennom de senere årtier. Se også under kortnebbgås.

Kortnebbgås, *Anser brachyrhynchus*

Om våren - i mai måned - passerer kortnebbgåsa over Trøndelag på vei fra vinteroppholdsplassene til Svalbard. De fleste av de observerte flokkene har ikke blitt artsbestemt, og en har derfor vært i tvil om flere arter er/var involvert. Også om høsten foregår trekk av gjess over indre Trøndelag. Fra de senere år har flere av flokkene om våren kunnet bli bestemt til kortnebbgås - arten er f.eks. å regne som mer eller mindre fast trekkgjest i Gaulosen (Suul 1975b, Suul 1976a og upubl.). Vårtrekket synes å gå på bred front mellom ytterpunktene Orkdal (lengre vest synes gjessene å være sjeldne) - riksgrensen med tyngdepunkt om Gauldalen - Selbu. I øst kan muligens sædgås

være aktuell, mens grågås ikke er registrert i Fjellregionen utenom et funn i Selbu (se denne art). På trekket mot nord og mot sør er det tydelig at gjessene går ned for å hvile og beite (viktigst er kanskje hvile) og flere slike lokaliteter er kjent. Trolig er opphold av kort varighet - ofte bare over natta. Da gjess er temmelig tradisjonsbundne må en kunne vente at i det minste noen av disse lokalitetene blir årvisst benyttet. Om høsten synes arten å opptre regelmessig også ved Trøndelagskysten. *Selbu - Tydal*: Hvert år passerer gåseflokker - de fleste ubestemte. Et ind. kortnebbgås Eidemvik, Selbusjøen 26/5-1973 (Røset og Sandvik 1973), 12 ind. samme sted 4/10-1975 (E.Røset medd.JSA). Collett (1921) angir: "Et par er saaledes skudt i Selbo 30.september 1891". En stor flokk ubestemte gjess (flere hundre ind) ble sett på Selbustrand ca. 20/5 1971 eller 1972 (lokalbefolkningen medd.JSA) - trolig denne art. En flokk ubestemte gjess ble notert trekkende sørover over Hersjøtraktene 2/10-1974 (JNY), en flokk ubestemte gjess trakk over Mebonden 16/5-1975 (JNY), ca. 80-90 ind. ubestemte gjess ble sett trekkende sørover i lav høyde (40-50 m) over Hersjøtraktene 2/10-1975 (JNY), den 5/10-1975 ble det samme sted sett to flokker på ca. 120 og 60 ind. ubestemte gjess på trekk sørover i ca. 100 m's høyde og 6/10-1976 om ettermiddagen ytterligere en stor flokk på vei sørover samme sted (JNY). Ubestemte gåseflokker er observert trekkende mot nord over Mostadmark, Malvik om våren i mai (KHB). På Stormyra, Hilmo har gjess gått ned om våren i lang tid - de ble sett også i 1976 (lokalbefolkningen). Høsten 1976 ble flere flokker gjess sett hvilende (beitende?) ved Veunsjøen (1052 m.o.h.) - også dette sted skal være besøkt regelmessig ifølge en kjentmann. *Midtre Gauldal - Holtålen*: Ved Gåstjørna, Hauka (merk navnet) skal gjessene ha hatt en fast hvileplass gjennom lang tid (i mai måned) - de er sett også i de siste årene. Engang i 1930-årene ble et ind. skutt her ved en forveksling, denne fugl ble av preparant A.T. Gisvold ved DKNVS, Museet bestemt til kortnebbgås (lokalbefolkningen). Området ble besøkt 2-3/6-1976 (EVI), det ble da funnet en del ekskrementer her, men disse ble ikke nærmere undersøkt. Også i Haltdalen skal ubestemte gjess gå ned (TBO), flere observasjoner av overflyvende gjess foreligger fra Gauldalen, bl.a. er gåseflokker sett hvilende på Langvatnet

øst for Støren og på Ramstadsjøen (lokalbefolkningen).

Røros: Også fra Røros foreligger flere observasjoner av ubestemte overflyvende gåsflokker - bl.a. ble en flokk på flere hundre ubestemte ind. sett i det de passerte Rørostraktene på vei nordover 18/5-1961 (Maske ifølge Haftorn 1971). Ved Korsjøen skal imidlertid gjessene i det minste tidligere ha gått ned (både vår og høst?) (lokalbefolkningen). Da denne lokalitet ligger øst i fylket, skal en kanskje ikke se bort fra muligheten av at det kan dreie seg om sædgås.

[Stripegås, *Anser indicus*]

Røros: 2 ind. Geittjøenna ved Glåmos 29/5-1973 (GBO, AKV, Adresse-avisen). Det dreide seg sikkert om rømte/forvillede parkfugler og ikke gjester fra Asia.

Sangsvane, *Cygnus cygnus*

Arten er sjelden i Fjellregionen og bare en fast tilholdsplass er kjent. *Selbu:* En vinter 1962 eller 63 holdt 2 ad. til ved Hoøya, Selbusjøen (Røset og Sandvik 1973), 1 ad. Selbustrand - Neaosen 2-4/3-1975, 1 juv. Fikkjen - Neaosen mellomjula 1975 - 2/5-1976 (JSA), 2 ind. Østerungen "for noen år tilbake" (O.Lien medd.JSA)., 1 ind. Selbusjøen 20/12-1885 (DKNVS M). *Tydal:* 6 eller 7 ind. ble sett trekkende mot vest over Ås 1/11-1976 (IKI). *Midtre Gauldal:* Sangsvaner er av og til sett trekkende langs Gaula (lokalbefolkningen). *Holtålen:* Grupper/ enkeltindivider er sett på trekk ved Gaula i Haltdalen om våren (TBO). *Røros:* I Glomma ved Glåmos har arten holdt til på senvinteren - våren helt fra 1941, i 1974 kom de første (2 ad. + 1 juv.) 8/2 (ifølge Leif Kroken, Glåmos - Adresseavisen), men av og til kan fuglene komme allerede i desember slik som i 1976 - 14/12 var 2 ad. + 4 juv. på plass (L. Kroken - Adresseavisen), max 11 ind. er sett samtidig. I Glomma ved Sundet er sangsvaner blitt sett tilfeldig (HIK). Forekomsten av sangsvane i Røros bør sees i sammenheng med Jämtlandsstammen i Sverige, en liten fast bestand har hekket her siden 1940 (Haftorn 1971). Et ind. ble skutt ved Jensvold Jbst., Røros i jan 1918. (Collett 1921).

Knoppsvane, *Cygnus olor*

Selbu: 2 ind. i Neaset 27-29/3-1973. (Røset og Sandvik 1973).

Dvergsvane, *Cygnus bewickii*

Røros: 1 ind. i Aursunden i februar 1880 (Collett ifølge Haftorn 1971).

Rustand, *Tadorna ferruginea*

Selbu: En ad. ♂ ble skutt på nordsiden av Selbusjøen i september 1887 "hvor den hadde tilhold i en Bygager" (Storm 1888).

Gravand, *Tadorna tadorna*

Røros: En ungfugl ble skutt ved Røros 8/9-1907 (Collett ifølge Haftorn 1971). Et ind. i tjern mellom Rien og Hyllingen i mai 1975 (AKV).

Snadderand, *Anas strepera*

Røros: Arten ble sett minst to ganger ved Øvre Roasten i Femundsmarka (på grensen til Hedemark) sommeren 1971 (Borgos et al. 1972).

Stjertand, *Anas acuta*

Bestanden av stjertand i Sør-Trøndelag - som ellers i landet - er liten og kun tre hekkefunn er kjent fra fylket (se nedenfor). *Selbu*: En ♂ ble sett 15, 23 og 30/4-1972 i Nea ved Storøra (Røset og Sandvik 1973), min 1 ind. 30/4-3/5-1973 og 1 ♂ (+ 1 ♀?) 9/5-1976 samme sted (JSA, et ind. (♀-farget) ble sett i Fikkjen 28/8-1974 (JSU), et par ble sett i Låen 17/5-1976, 1 ♂ 15/6-1976, og 1 ♀ 14 og 22/8-1976 samme sted (JSA), 1 par i Nea ved Moslett 9/5-1976 og 1 ♀ i Stråsjøen 19/6-1976 (ZIU). *Tydal*: Arten ble funnet hekkende ved Falkhyttjern 3/7-1967 - 2 ♀♀ med 5 dununger, i 1972 ble et reir med 8 egg funnet ca. 3 km nord for Stuggudal den 26/6, i tillegg er noen ytterst få observasjoner gjort under Nedalsundersøkelsene (Moksnes 1973b), en ♂ i Håen v/Løvøya 9/5-1975 (IKI), en ♂ ble sett i Stortjern nord for Stuggudal 4/7-1976 (JSU). *Røros*: En ♂ ble sett i Glomma ved Glåmos 2/5-1975 (JSU). Dessuten er arten observert i Femundsmarka (Borgos et al. 1972). Arten ble sett og funnet hekkende i ei lita tjønn ved Kvitsanden en sommer ca. 1956

Knekkand, *Anas querquedula*

Selbu: En hadde tilhold i Fikkjen i tiden 16-22/5-1972 (Røset og Sandvik 1973). En ♂ (+ 1 ♀ ?) 11/5-1975, 1 ♂ 20/5-1975 i Låen (JSA).

Skjeand, *Anas clypeata*

Selbu: Arten har hatt fast tilhold i Låen/Fikkjen i tiden 1974-1976, i 1974 ble et par sett fra 19/5 til 18/9, men reir ble ikke funnet (JSA, JSU). I 1976 ble arten konstatert hekkende i Låen da et ungekull på 8 ble sett 23/7 (JSA). 1 par Vikæengene 15/5-1974 (A. Nervik medd.JSA), 1 ind.Garbergøyene 13/9-1975, 1 ♀ og 2 juv. Neosen 22/8-1976 (jfr. Låen) (JSA). *Tydal:* En ♂ ble sett i St. Hånktjern 30/6-1968, i Nesjøen ble det i 1970 sett 2 ind. 18/6, 2 ♂♂ 19/6 og 1 par 26/6 (Moksnes 1973b). *Røros:* En ♂ ble sett i Gjeittjøna ved Bergstaden i mai 1974 (JØH), et par hadde tilhold ved Molingdalsmyra 5/6-1975 (JSU).

[Mandarinand, *Aix galericulata*]

Røros: Et par hadde tilhold ved Røros i tiden 28/4-9/5-1970. Et reir ble funnet ved Hådalselva, men dette ble tatt av flom (Schjølberg og Kojedal 1971). Det dreide seg høyst sannsynlig om fugler rømt fra fangenskap.

Taffeland, *Aythya ferina*

Selbu: En ♂ ble sett ved utløpet av Garbergelva i Selbusjøen 21/6-1976 (JSU).

Toppand, *Aythya fuligula*

I forhold til berganda må toppanda i dag regnes som noe mer vanlig og noe mer utbredt i Fjellregionen. Bestanden har generelt ekspandert i Sør-Norge de senere år (Haftorn 1971) og dette gjelder tydeligvis også Fjellregionen. *Selbu-Tydal:* Arten opptrer regelmessig under vårtrekk i nedre deler av Nea (Neaset, Låen, Selbu) - og har i de senere år hatt tilhold her utover sommeren (JSA, JSU), arten er også sett fåtallig i Garbergelv-vassdraget og en sjelden gang i Roltdalen (JSA). Arten må regnes som sparsom hekkefugl i Selbu, bl.a. obs. 3 ♀♀ 4 ♂♂ og 6 pull i Fikkjen 14/7-1972 (JSA). I Nedalsområdet, Tydal var

arten fåtallig i årene 1969-70, i 1971-72 var det en markert økning i antallet observasjoner (Moksnes 1973b). I 1976 ble flere ind. sett i området mellom Geitbekken og Stuggusjøen (JSU) - og arten hekket trolig. *Midtre Gauldal - Holtålen*: I Gauldalen synes arten å være fåtallig, den er f.eks. ikke kjent fra Samsjøtraktene eller Hukkelvatna hittil (EHU, JSA, JSU, KKR m.fl.) og ikke i Budal (OHO), imidlertid ble 2 ♂♂ 1 ♀ registrert på Floan 3-4/6-1976 (EVI) og 1 par i Gåstjørna 2-3/6-1976 (EVI). I Ålen opptrer arten fåtallig/sporadisk f.eks. i Gaulhåen, Flangtjønna, Holtsjøen og Reinsjøtraktene (IMD). *Røros*: Det er i Røros en finner toppanda vanligst i Fjellregionen - her synes den å ha tilhold flere steder, under vårtrekket er arten vanlig i Glomma - særlig ved Glåmos og i Havsjøen, men sees også spredt i sidevassdragene og i en rekke vatn. I juni 1976 ble arten registrert på flere steder i Glomma: Glåmos - 13 ♂♂ 4 ♀♀ 9/6, Havsjøen - 29 ♂♂ 6 ♀♀ 9/6, Sundet, Aursunden - flere steder, Haugtjønna ved Brekken, Hyllingen, Sandtjønna, Langen og Stortjern ved Femunden - 8 ♂♂ 3 ♀♀ - 9/6, Korssjøen, Grunnsjøen, Kommandantvollen (JSU). Arten ble funnet hekkende ved Molinga-området i 1963 (Haftorn 1971) hvor også arten ble sett i 1975 - 6 ♂♂ 3 ♀♀ - 5/6 og 1976 - 1 par i juni (JSU). Arten er funnet hekkende i Femundsmarka hvor arten er en av de vanlige (Borgos et al. 1972).

Bergand, *Aythya marila*

I deler av Fjellregionens fjelltrakter synes arten å være spredt utbredt, totalt synes arten å være vanligst i Røros kommune. *Selbu-Tydal*: I Selbu er berganda truffet sporadisk/fåtallig, hekkefunn foreligger ikke hittil, men arten opptrer regelmessig både under sommerhalvåret og i trekktidene (JSA), i Nedalsområdet opptrådte arten fåtallig i årene 1969-1970, det var en økning i observasjonene i 1971-1972 (Moksnes 1973b). Hekkefunn er ikke kjent fra Tydal. *Midtre Gauldal - Holtålen*: I nedre deler av Gauldalsvassdraget forekommer ikke arten, mens den forekommer spredt i høyereliggende strøk på sørsiden, men synes å være sjelden på nordsiden av Gaula (1 ♂ St. Hukkelvatn 23/7-1976 (JSA), hekkefunn er kjent fra 1972 i Holtålen (IMD). Arten opptrer regelmessig i Øyungen og i indre strøk i Budal

(lokalbefolkningen, OHO). *Røros*: I deler av Glommavassdraget med sidevassdrag og i Trysilvassdraget er arten relativt hyppig, og under vårtrekket (og høsttrekket?) opptrer arten regelmessig en rekke steder - således bl.a. i Glomma ved Glåmos, ved Sundet og i Havsjøen - f.eks. 9 ♂♂ 7 ♀♀ på sistnevnte lokalitet 2/6-1976 (JSU). Andre lokaliteter hvor arten ble registrert i 1975/76: Haugtjønnna ved Brekken, Molingaområdet, St. Hittersjøen (5 ♂♂ 3 ♀♀ 3/6 1976) og St. Korssjøen (JSU). Arten hekker i Femundsmarka (Borgos et al. 1972) og må regnes som potensiell hekkefugl i høyereliggende strøk andre steder i kommunen.

Ærfugl, *Somateria mollissima*

Denne kystfuglen er påtruffet i Fjellregionen - disse funn må sees i sammenheng med det nylig oppdagete trekk som foregår over land fra Trondheimsfjorden mot øst (Folkestad og Moksnes 1970). *Selbu*: Den 17/4 1973 ble en flokk på 58 ind. sett ute på Selbusjøen og den 20/4 samme år ble ytterligere 11 ind. (6 ♂♂ 5 ♀♀) sett samme sted (Røset og Sandvik 1973). 19 ind. (8 ♂♂ 11 ♀♀) på Selbusjøen ved Eidemvik 20/5-1976 (E. Røset medd. JSA). *Tydal*: I november i et av årene 1960-62 ble en større flokk ærfugl (over 100 ind.) sett i Sylsjøen (Moksnes 1973b).

Brilleærfugl, *Somateria fischeri*

Røros: 1 ♂ ble sett i Hådalen 1/5-1970, fuglen lå i vei-banen, lot seg studere på 2-3 m's hold og virket utmattet (Haftorn 1971). Funnet kan trolig sees i sammenheng med ovenfor nevnte ærfugltrekk. Det andre funnet i Norge.

Svartand, *Melanitta nigra*

Haftorn (1971) anfører: "I det indre av Trøndelag, hvor arten forekommer forholdsvis vanlig (men ikke lenger tallrik, som oppgitt av Collett), sees den ofte i tjern og større vatn innrammet av tett barskog". Dette synes i dag å være lite dekkende for Fjellregionen da det synes å være få områder hvor arten forekommer regelmessig i hekketiden - muligens stadig tilbakegang? *Selbu-Tydal*: En ♂ Litjøya, Selbusjøen 28/4 - 1/5-1975, 1 ♀ i Sørungen 18/5-1975 (JSA), 1 par Prestøyene 15/6-1/7-1976 (ZIU), 1 par med unger Altentjern v/ Østerungen "for noen år tilbake" (O. Lien medd. JSA). I juli 1954 ble arten registrert

av Haftorn på 3 lokaliteter i Nedalsområdet, observasjoner ble også gjort i området juni 1969 og 1970 (Moksnes 1973b).

Midtre Gauldal - Holtålen: Arten angis som meget sjelden i Haltdalen (TBO), og den er ikke kjent fra Midtre Gauldal hittil. En ♀ Nålsjøen 7/6-1976 (EVI), arten er påtruffet tilfeldig i Holtsjøen og Gaulhåen (IMD), 1 ♂ Riasten 7/7-1976 (JSU). (Arten ble funnet i Rundtjønnene nord for Samsjøen, Melhus i 1972, 1 par 4/6 og 1 juv./pull 9/8 - hekket altså her dette år (EHU), - ellers ingen observasjoner i Samsjøtraktene. Et par i Skaumsjøen, Rennebu 4/6-1976 (EVI)). *Røros:* Et par med 5 pull. Lorthåen i Hyllingen juli-1976 (JSU), 1 par Klokkvollen, Aursunden 5/6-1975 (JSU), i Femundsmarka angis arten som hekkefugl og er "ikke sjelden her" (Borgos et al. 1972). Totalt synes svartanda å være noe mer utbredt enn sjøorren i Fjellregionen.

Sjøorre, *Melanitta fusca*

Svært få opplysninger om artens forekomst i Fjellregionen finnes, og arten må betraktes som sparsom/sjelden over det meste av området. Arten var utvilsomt vanligere tidligere innen sitt utbredelsesområde i Norge (og ellers) (Haftorn 1971).

Selbu - Tydal: Arten synes å være sjelden i Neavassdraget, noen spredte observasjoner er gjort i sommerhalvåret - noen flere fra trekket. En ♀ Garbergøyene 14/10-1973 og 1 par samme sted 12/8-1974 (JSA), 5 ind. på Selbusjøen 13/5-1975 (E. Røset medd. JSA) og 40 ind. ved Vikaengene 17/5-1976 (JSA), 20-25 ind. (sjøorre/svartand ubestemt) på Selbusjøen 13/6-1975 (E. Røset medd. JSA).

I Nedalsområdet ble 1 ♂ sett 10/6 og 3 ind. 28/6-1971, dessuten 1 par i Rundtjern (Moksnes 1973b), en ♂ Ramsjøen, Tydal ultimo juli 1972 (BLY). *Midtre Gauldal - Holtålen:* En ♂ Samsjøen 24/6-1976 (T.Nordvik medd. EHU), arten angis som mulig hekkefugl i områdene nord for Ålen - er påtruffet i Gaulhåen og i Holtsjøen (IMD), 2 ♂♂ Riasten 7/7-1976 (JSU). Arten angis som meget sjelden i Haltdalen (TBO). *Røros:* Arten angis som hekkefugl i Femundsmarka (Borgos et al. 1974), i 1976 ble et par funnet hekkende i Hyllingdalen (JSU). I Havsjøen ble 7 ♂♂ 2 ♀♀ sett 2/6 og 1 par 10/6-1976 (JSU).

Havelle, *Clangula hyemalis*

Selbu - Tydal: Arten forekommer fåtallig/sporadisk på trekk i sommerhalvåret i Neavassdraget, en ♀ 21/6-76 ved Garbergelvas utløp i Selbusjøen (JSU), en ♀ samme sted 13/9-1975, 1 par Sørungen 21/5-1972, 5 ind. samme sted 11/8-1974, 3 ♀♀ (juv ?) L. Slindvatnet 16/10-1972 og 6 ind. Såsøya 14/10-1973 (JSA).

I Nedalen, Tydal ble noen få observasjoner gjort i årene 1969-72 (Moksnes 1973b). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Arten er kjent fra Hiåsjøen (lokalbefolkningen), 1 par ble sett i Gåstjørna 2/6-1976 (EVI), arten er sett i hekketiden i Holtsjøen og regnes som mulig hekkefugl, dette gjelder også Reinsjøområdet, arten er sett tilfeldig på trekk i Flagtjønna og i Gaulhåen (IMD). *Røros*: Et par ble sett i Havsjøen 2/6-1976 (JSU), en ♂ i Molingaområdet 9/6-1976 (JSU). Fra de høyereliggende fjellvatn i Fjellregionen foreligger få opplysninger. Totalt synes havellebestanden å være meget liten og spredt. Arten er trolig på tilbakegang innen hele sitt utbredelsesområde - kanskje spesielt p.g.a. oljeforurensning i vintertilholdsstedene (Haftorn 1971 m.fl.).

Siland, *Mergus serrator*

Arten synes å være spredt utover store deler av Fjellregionen, men er stort sett fåtallig. *Selbu - Tydal*: Arten forekommer spredt i mindre antall i hekketiden ved vatn og vassdrag i Selbu (JSA) - obs. en ♀ med 5 unger i St. Drakstsjøen sommeren 1968 (JSU), arten er også ellers sett med unger samme sted (KHB), 1 ♀ med 6 unger ved Garbergøyene 22/8-1976 (JSA), i Tydal synes arten å være temmelig fåtallig (f.eks. bare to observasjoner i Nedalen 1967-1972), 1 ♀ i Nea 14/7-1954 (Haftorn ifølge Moksnes 1973b), 1 ♀ Nea 7/7-1976 og 1 par Ysteosen samme dag (JSU). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Arten sees av og til på trekk i Gaula (JSU), 4 ind. Samsjøen 1/6-1974 (EHU), 1 par i Ramstadsjøen 15/7-1968 (JSU), arten "fiskand" skal opptre i Hulsjøen (hytte-eier). I Holtålen er arten fåtallig - opptrer på trekk i Flangtjønna (IMD). *Røros*: Arten synes å være spredt, men relativt fåtallig, i Femundsmarka angis arten som vanlig, der er den funnet hekkende (Borgos et al. 1972), et reir ble funnet ved Glomma nedenfor Hyllingen i juni 1976, ellers ble arten sett på følgende andre lokaliteter i juni 1976: Glomma ved Glåmos 1 par, Molinga-

området max 2 par, Hittersjøen 2 ♀♀, Grunntjøna 2 ♂♂, Langen 1 par, Fleinsjømarka 2 par, Håsjøen 1 par, St. Korssjøen 1 par - opptrer her regelmessig (ifølge lokalbefolkningen), 13/8-1970 ble 1 ♀ med 2 pull. sett i et lite vatn ved svenskegrensen like ved mellomriksveien (JSU). Totalt synes arten å være noe mer tallrik i Rørostraktene enn ellers i Fjellregionen.

Laksand, *Mergus merganser*

Haftorn (1971) anfører: "Ellers synes den sparsomme sørnorske bestand vesentlig å være knyttet til de indre, høyereliggende trakter i N-Oppland, N.Hedemark, Nordmøre og Trøndelag". Denne vurdering faller godt sammen med de opplysninger som er kommet til etter dette tidspunkt for Trøndelag. I Sør-Trøndelag fylke finnes en fast bestand i østlige/sørlige deler av fylket - kanskje særlig knyttet til Glomma/Trysil/Gaula-vassdragene. *Selbu - Tydal*: Arten opptrer regelmessig i Neavassdraget under trekket, dertil 2 ind. i Neaosen 18/1-1975! (E. Røset medd. JSA), et hekkefunn er kjent: 1 ♀ med 8 unger ved Garbergøyene 12/8-1974 (JSA). Også i Tydal sees arten ved Nea, i Nedalsområdet ble noen få observasjoner gjort hvert år i juni 1967-71 (Moksnes 1973b). Fra høsttrekket nevnes ca. 50 ind. i Nesjøen høsten 1973 (J.W.Jensen pers.medd.). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Det er ikke uvanlig å se laksand under vårtrekk og om sommeren i selve Gaula. I Gaulosen, Melhus sees hvert år mindre flokker om våren og dessuten myter arten fast i området - inntil 42 ind. er sett samtidig (Sul 1975b). Dette bør sees i sammenheng med forekomsten av laksand oppover Gauldalen. Sommerobs. (juni-juli) ble i 1975-76 gjort ved Støren, Rognes, Singsås og Haltdalen (JSU), et ind. ble skutt i Gaula ved Singsås 4/10-1903 (Øverland 1950), i Budalselvene og i Fora, sees arten av og til (lokalbefolkningen), 1 ♀ Gåstjørna 2/6-1976 (EVI), 1 ♂ Vevåtjørna ved Nåla 7/6-1976 (EVI), 1 ♂ Hukkelvatna 8/6-1976 (EVI), ved Gaulas kilder i Ålen har arten hekket i en årrekke - også i 1976 (JØH), sees av og til i Øyungen (lokalbefolkningen). *Røros*: Arten angis som hekkefugl i Femundsmarka (Borgos et al. 1972), et reir ble funnet ovenfor Hyllingen i juni 1976 hvor også flere fugler ble sett (JSU). Arten opptrer fast i Molingaområdet og ellers spredt i Aursunden, i Molinga bl.a. 14 ♂♂ 6 ♀♀ 5/6-1975 (JSU) og 8 ♂♂ 1 ♀ 2/6-1976 (JSU), i Glomma ved Glåmos har arten årvisst tilhold under trekket, og

arten kan treffes også ellers i elva, i Fleinsjømarka ble arten registrert på to lokaliteter 9/6-1976 (EVI). I DKNVS, Museets samlinger finnes 2 ♀♀ fra Rien-Langenområdet fra 18/9-1959.

Musvåk, *Buteo buteo*

Selbu: 1 ind. ble sett ved Slindela Kraftverk 20/8-1972 (JSA). Storm (1881) omtaler et ind. (eldre) fra Selbu i DKNVS, Museets samlinger.

Myrhauk, *Circus cyaneus*

Selbu: Et ind. fra Reinsfjelltraktene er katalogisert ved DKNVS, Museet, datert "like etter krigen 1940-45". En ubestemt kjerrhauk, *Circus sp.* ble sett ved Fikkjen mai 1976 (JSA). *Røros*: Et ind. (♂) skal angivelig ha blitt sett ved Molinga, Aursunden for "noen år siden" (en hytteeier).

Rapphøne, *Perdix perdix*

Selbu - Tydal: 8 ind. ble tatt i rypesnarer i Selbu i januar 1886. Til samme tid ble arten sett i Tydal. *Røros*: "mange ind. ved Røros vinteren 1889-90" (Opsand 1890, Haftorn 1971).

[Fasan, *Phasianus colchicus*]

Røros: En ungfugl som ble sluppet (utsatt) 1/9-1959 i Engerdal, Hedemark, ble kontrollert levende i Brekken 26/11-1959 (Myrberget 1976).

Vannrikse, *Rallus aquaticus*

Midtre Gauldal: Et ind. skutt 29/10-1962 (Haftorn 1971). *Holtålen*: Collett (1921) nevner et ind. skutt i Holtålen 13/10, men oppgir ikke årstallet.

Åkerrikse, *Crex crex*

Tydal: Et hekkefunn ble gjort på Gressli i 1952 (Myrberget 1963).

Sivhøne, *Gallinula chloropus*

Selbu: Et ind. ble sett i Låen 19/5-1972 (Røset og Sandvik 1973).

Sothøne, *Fulica atra*

Selbu: Et ind. ble sett 15-16/4-1972 i Nea ved Storøra (Røset og Sandvik 1973).

Tjeld, *Haematopus ostralegus*

Selbu: Rundt østre del av Selbusjøen og oppover langs Nea har tjelden fast tilhold i sommerhalvåret og hekker opp til Flora - bl.a. i 1976 (JSA,JSU). *Midtre Gauldal:* Arten følger Gauldalen et stykke, men det er usikkert hvor langt - 1 ind. sett ved Gaula ved Rognes 7/7-1976 (JSU). *Røros:* En ungfugl ble sett ved Røros sommeren 1895 (Collett 1921). Et ind. ble sett ved Molinga i Aursunden 9/6-1976 (JSU), og ved Aursunden skal arten også ha blitt observert for noen år siden (lokalbefolkningen).

Dvergsnipe, *Calidris minuta*

Selbu: Et ind. ble sett på trekk sammen andre vadere på Fikkjen 17/9-1972 (Røset og Sandvik 1973).

Temmincksnipe, *Calidris temminckii*

Arten synes å hekke spredt i Fjellregionen høyereliggende områder. *Selbu:* På Storholmen i Sørungen ble det den 14/7-1973 sett et ind. Fuglens oppførsel tydet på at den hadde unger i nærheten, 21/6-1976 ble to ind. sett i spillflukt på Storøya i Nea (JSU), 2 par hekket ved St. Kvern fjellvatn i 1976 og 4 ad. ble sett ved Nautsjøen 5/7-1976 (ZIU). *Tydal:* Arten hekker relativt vanlig ved Helgsjøen og ved Essandsjøen (i alle fall før reguleringen). I 1969 ble et reir funnet på en sandbanke i Nea, Nedalen (Haftorn 1955, Moksnes 1973b). Hekkefunn ved Esnas utløp i Essandsjøen (Andersen 1960). *Midtre Gauldal:* Et ind. ble sett ved Hiåsjøen i juni 1970 (JSU). *Holtålen:* En koloni holder til ved Holtsjøen (hekkefunn), arten er ellers sett ved Gaulhåen, i Reinssjøområdet og ved Haugtjøna (IMD). *Røros:* Arten er kjent som hekkefugl fra Røros i slutten av 1800-tallet (1885, 1890, 1894: Collett 1921, Haftorn 1971), min. 6 ind. ble sett ved Molinga, Aursunden 29/5-1976 (JSU), et engstelig ind. ble sett ved Haugtjøna, Brekken 5/6-1975 (JSU).

Myrsnipe, *Calidris alpina*

Arten finnes fåtallig og spredt i bjørk/vierregionen i indre deler av Fjellregionen. *Selbu*: Et par hekket trolig ved Kvern fjellvatna i 1976 (ZIU). Arten er sett på trekk om høsten 1972, 1974-76 ved Selbusjøen - Låen, Fikkjen, Vikaengene og Garbergøyene, max: 7 ind. ved Garbergøyene 19/9-1974 (JSA). *Tydal*: Noen ytterst få par har hatt årlig tilhold i Nedalen - før reguleringen var arten å finne på myrene mellom Falkhyttvola og Nedalshytta, hekkefunn ble gjort i 1967, 1970 og 1972 (Moksnes 1973b), Haftorn (1974) fant arten på 11 lokaliteter i Rangledalen 28/6-1/7 1974, hekkefunn ble gjort 30/6 - dessuten ble arten registrert på Sankkjølen 2/7. To ind. ble sett ved Essandsjøen 21/6-1976 (JSU). *Midtre Gauldal*: Et ind. Lomholmen, Samsjøen 3/6-1974 (EHU). *Holtålen*: Arten er funnet hekkende og sees regelmessig i Reinsjøtraktene (IMD), den hekker muligens ved Holtsjøen og er sett tilfeldig ved Gaulhåen (IMD). *Røros*: 1 ind ble sett ved Molinga, Aursunden 5/6-1975 (JSU), 4 ind. samme sted 2/6-1976 (JSU).

Tundrasnipe, *Calidris ferruginea*

Selbu: To ind. ble sett sammen med andre vadere på Fikkjen 17/9-1972 (Røset og Sandvik 1973). To ind. Vikaengene 13/8-1974 (JSA).

Fjellmyrløper, *Limicola falcinellus*

Tydal: Utenom de tidligere kjente hekkeplasser i Nedalen er ingen funn kjent. I 1954 ble det på Nedalsmyrene funnet min. 4 rugende par, i 1963 ble et reirfunn gjort (NOF-eksk.) og i 1967-1972 er noen få observasjoner gjort (Haftorn 1971, Moksnes 1973b).

Dobbeltbekkasin, *Gallinago media*

Arten som lenge var på rask tilbakegang synes i de senere år å ha tatt seg opp en del. I Fjellregionen synes den å forekomme spredt og regelmessig. *Selbu-Tydal*: Arten er registrert på 2 lokaliteter i Garbergelv-vassdraget og en lokalitet i Rotlavassdraget i 1976 (ZIU). Et ind. ble sett i Hersjøtraktene 29/5-1971 (JNY) og 1 ind. ved Prestøyene i slutten av juli 1975 (JNY). I Tydal er hekkefunn gjort i Stuggudal 22/6-1914, i

Nedalen 6/7-1965 (Haftorn 1971), arten ble observert nord for Stuggudal 27/6 og 9/7 1967, og hekkefunn ble gjort samme sted i 1972 (Moksnes 1973b). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Ved Storli-vollen i Singsås ble reirfunn gjort 7/6-1964 (NOF-ekskr.) og samme sted ble 3 ind. sett 7/6-1976 (EVI), reirfunn ble gjort i Nekjådalen i Singsås 11/7-1966 (Haftorn 1971), i Budalen ble arten registrert 3 ganger i 1966-67 (Hogstad 1968), en ikke flyvedyktig unge ble funnet i Killingdalen, Ålen sommeren 1975 (JØH). Arten oppgis som hekkende i området nordøst for Ålen (IMD). *Røros*: Et ind. ble sett ved Molinga ved Aursunden 2/6-1976 (JSU), arten skal også tidligere være sett her (ifølge en hytteeier i området). Arten angis som svært sjelden i Femundsmarka (Borgos et al. 1972). Collett (1921) nevner en unge fra Røros 15/7 uten å ta med årstallet. Arten angis som spredt - fåtallig i Røros kommune, hekking er påvist (GBO).

Sotsnipe, *Tringa erythropus*

Selbu: Et ind ble sett på Storøra ved Nea 21/6-1976 (JSU). *Tydal*: I tiden 17/6-20/6-1971 ble arten observert flere ganger ved Nesjøen, den 18/6 ble to flokker på 8 og 15 ind. sett (Moksnes 1973b).

Svømmesnipe, *Phalaropus lobatus*

Selbu: Arten har fast tilhold i Stråsjøområdet hvor flere par årvisst sees - bl.a. obs. 16 ad. 9/6-1973 (JSA), arten er også sett ved Prestøyene (2 ad. 15/6-1976) (ZIU), 1 o funnet død ved Fikkjen 31/5-76, 2 ind. Skjellitj. v/Østerungen i 1974 (O.Kjøsnes, O. Lien, medd. JSA). Storm (1881) nevner en ♀ skutt på Selbusjøen 10/6 uten å ta med årstallet. *Tydal*: Arten ble funnet hekkende ved Essandsjøen i 1891 (Huitfeldt-kaas 1921), nord for Essand ble flere ind. registrert i 1968 (JSU m.fl.) og i 1974 fant Haftorn (1974) den på minst 10 lokaliteter i Rangledalen hvor hekking ble påvist, 1 ind. ved Essandsjøen 21/6-1976 (JSU). I Nedalsområdet ble hekking påvist i 1968, 1969, 1971 og 1972 (Moksnes 1973b). *Midtre Gauldal*: Tre ind. Floan, Sokndal 3-4/6-1976 (EVI), her skal arten også være sett tidligere (ifølge en kjentmann). *Holtålen*: Arten hekker med flere par ved Holtsjøen og Gaulhåen og er sett tilfeldig ved Flangtjøenna og i Reinssjøområdet (IMD), arten ble også sett sørvest for

Øyungen sommeren 1976 (lokalbefolkningen). *Røros*: 6 ind. Haugtjønna, Brekken 5/6-1975 og 3 ♀♀ samme sted 3/6-1976 og et ind. i Abbortjønna like ved samtidig (JSU), 3 par ved Molinga, Aursunden 9/6-1976 (JSU), arten ble registrert på 3 lokaliteter i Hyllingsdalen (et reirfunn) i juni 1976 (JSU). I Femundsmarka er arten ansett som svært sjelden (Borgos et al. 1972). Både sommeren 1976 og i tidligere år har arten hatt tilhold i flere småvatn nær Notagen ved Aursunden (J. Gran medd. H. Mundte - Kaas Lund).

Hettemåse, *Larus ridibundus*

Selbu: Arten sees av og til ved Selbusjøen og nedre deler av Nea (1970-1976, JSA, JSU), i 1972 forsøkte et par hekking på Fikkjen, men flom tok reiret (Røset og Sandvik 1973). *Tydal*: En juv. i Nea 5/7-1968, bl.a. 10 ind. ved Nesjøen 11/6-1971 og ca. 10 ind. 23/6-1971 og ca. 10 ind. 23/6-1971 (Moksnes 1973b), 1 ind ved Kirkvold 16/5-1974 (IKI), 2 ind. Mosjøen 21/6-1976 (JSU). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Arten sees av og til oppover langs Gaula (JSU), 2 ind. Rappholmen i Samsjøen 13/7-1974 (EHU, EVI), 2 ind. Flonan, Sokndal 3/6-1976 (EVI), arten er sett tilfeldig i Reinssjøområdet og i Flanøtjønna, Ålen (IMD).

Røros: Langs Glomma opptrer arten nå og da - av og til i småflokker (JSU), 5/6-1975 ble 25 ind. sett i Abbortjønna/Haugtjønna, Brekken, arten synes å opptre spredt streifende ved mange av vatna og langs vassdragene i Røros og ble i 1976 sett på flere lokaliteter - bl.a. Molinga, Djupsjøen, Stortjønna ved Langen, ved Glåmos og Røros (JSU).

Sildemåse, *Larus fuscus*

Selbu - Tydal: Arten synes å opptre regelmessig på trekk, streifende over Selbu - f.eks. 15 ind. mot nordvest over Vikaengene 23/4-1973 (Røset og Sandvik 1973), i juni måned 1969-1972 er arten sett ved Nesjøen, Tydal, max. 19 ind. 24/6-1971 (Moksnes 1973b), 2 ind. Mosjøen 21/6-1976 (JSU), 1 ind. ved Nesjødammen 10/8-1975 (IKI). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Også over Gauldalen synes arten å trekke/streife av og til - bl.a. obs. ved Gaula i juni 1972-76 (JSU), et ind. Lomholmen, Samsjøen 7/6-1976 (EHU). *Røros*: Et ind. Aursunden juli 1967, 2 ind. Djuptjønn nordøst for Rien, 1 ind. ved Feragen primo juli 1968 (Haftorn 1971),

arten også sett i Nedre Røa, Femundsmarka i 1971 (Borgos et al. 1972), 2 ind. Aursunden 9/6-1976 (JSU).

Svarterterne, *Chlidonias niger*

Tydal: Et ind. ble sett ved Nesjøen 8/7-1970 (Moksnes 1973b).

Makrellterne, *Sterna hirundo*

Selbu: Storm (1881) nevner et hekkefunn fra en innsjø i Selbu "temmelig høit over havet". *Røros*: Collett (1894) nevner at arten jevnlig viser seg ved Røros om sommeren, uten at hekking er påvist. Senere er arten påvist hekkende i Femundmarka (Borgos et al. 1972).

Ubestemte makrell/rødnebbterner er notert over det meste av Fjellregionen, men vanligst i sørøstlige strøk av området.

Rødnebbterne, *Sterna paradisaea*

Fjellregionen: Arten er kjent som hekkefugl i sørøstre deler av området (Haftorn 1971) hvor den er funnet ved flere sjøer i Røros, - i 1976 ble f.eks. et par funnet ved Molinga, Aursunden (JSU) hvor arten utvilsomt hekket i 1963 og hvor arten har hatt tilhold i mange år ifølge bygdefolk (Haftorn 1971). Arten opptrer også av og til spredt ved innsjøer ellers i regionen, et par ble funnet hekkende ved Riasten, Holtålen i juli 1976 (JSU). Angående ubestemte makrell/rødnebbterner se under foregående art.

Alkekonge, *Plotus alle*

Røros: Et ind. av denne høgarktiske sjøfuglen ble funnet stormdrevet ved Røros 24/12-1894 og 5/2-1895 (Collett 1921, Haftorn 1971).

Steppehøne, *Syrnhaptēs paradoxus*

Midtre Gauldal: Et ind ble skutt ved Reitstøa 26/5-1888 (Collett 1921, Haftorn 1971). *Holtålen*: Arten ble påtruffet i Ålen under invasjonen i 1888 (Collett 1921).

Tyrkerdue, *Streptopelia decaocto*

Selbu: Et ind. Mebonden våren 1969 (JNY). *Midtre Gauldal*:

2 ind. Støren 3/5-1971 (JSU). *Holtålen*: 2 ind. Ålen ultimo april 1968 (JØH ifølge Haftorn 1971).

Hubro, *Bubo bubo*

Fjellregionen: Innen hele området er hubroen i dag en sjeldenhet. Tidligere fantes arten spredt over hele regionen. Arten er liksom alle andre ugler fredet hele året.

Natteravn, *Caprimulgus europaeus*

Røros: Et ind ble sett og hørt 7 km sør for Røros 27/7-1969 (H. Bergmann ifølge Haftorn 1971).

Blåråke, *Coracias garrulus*

Selbu: En ♂ fra Selbu 2/6-1932 finnes ved DKNVS, Museet (Haftorn 1971).

Hærfugl, *Upupa epops*

Holtålen: Et ind. ble skutt i Rugldalen høsten 1964 (JØH ifølge Haftorn 1971).

Grønnspekk, *Picus viridis*

Selbu - Tydal: Arten er meget sjelden, fra Tydal foreligger ingen observasjoner, men i Selbu er et ind. sett ved Slindelva Kraftverk 17/9-1968 (JSA) og dessuten ble 2 ind. sett i en ospelund ved St. Draktsjøen like ved kommunegrensen til Malvik ved flere anledninger sommeren 1973 (KHB). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Arten er meget sjelden i Gauldalen, et ind. ble sett ved Støren 31/10-1971 (JSU), en observasjon er kjent fra Haldalen (P. Melien medd. TBO), arten sees en sjelden gang i Holtålen (JØH). *Røros*: Fra Femundsmarka angis arten som svært sjelden (Borgos et al. 1972). Arten er sett i Hyllingsdalen (Lunde 1974).

Gråspekk, *Picus canus*

Selbu - Tydal: Et ind. ble sett i Øverbygda (Bårdsgardsdalen) vinteren 1974-75 og i mars 1976 (JNY), et ind. ble sett ved Tømra både i 1975 og i 1976 (JSA). Fra Tydal er et funn

kjent: et ind. (♂ ?) ble sett flere ganger ved Kirkvold i jan./feb. 1974 (IKI). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Arten er kjent fra nedre deler av dalføret, bl.a. en o i almeskogen vest for Rognes 13/5-1973 (JSU), fra Haltdalen kjennes noen vinterobservasjoner (TBO), i Ålen er arten sjelden, men "vanligere" enn grønnspett (JØH). *Røros*: Arten er kjent i Femundsmarka (Borgos et al. 1972).

Hvitryggspett, *Dendrocopus leucotos*

Selbu - Tydal: Et ind. ble høyst sannsynlig sett ved Testinfossen i Slindelva 27/8-1968 (JSA), Mellom Mosjøen og Stuggusjøen ble et ind. sett 12/3-1967 (IKI). *Midtre Gauldal - Holtålen*: Ingen observasjoner er kjent. *Røros*: Fra Femundsmarka er arten medtatt i artslisten (Borgos et al. 1972), men denne observasjonen viser seg for usikker til å godkjennes (R.Elven pers.medd.). Imidlertid er arten sett i Hyllingsdalen (Lunde 1974).

Tornskate, *Lanius collurio*

Tydal: En ♀ ble sett ved Geitbekken, Nedalen 15/6-1972 (Moksnes 1973b).

Nøttekråke, *Nucifraga caryocatactes*

Midtre Gauldal og Røros: Et ind. fotografert i Budalen høsten 1972 ("Vi Menn"). Flere ind. ble innsendt til DKNVS, Museet fra Gauldalen og Røros under invasjonen av sibirnøttekråke høsten 1887 (Storm 1888).

Kaie, *Corvus monedula*

Selbu: Et ind. Neaset 13/5-1972, 3 ind. v/Låen 4/4-1974 (JSA). *Holtålen*: 2 ind. Haltdalen 23/6-1976 (JSU).

Kornkråke, *Corvus frugilegus*

Selbu: Et ind. ved Moslett i 1974 (O. J. Lien medd. JSA), 2 ind. Vikaengene 9/5-1976 og 1 juv. samme sted 15/5-1976 (JSA). *Røros*: Arten opptrådte invasjonsartet ved Røros i november 1875 (Collett 1921, Haftorn 1971).

Sidensvans, *Bombycilla garrulus*

Fjellregionen: Arten opptrer uregelmessig på trekk senhøstes

over deler av området. I enkelte år kan trolig spredte par hekke innen regionen selv om reirfunn ikke er gjort. Arten er registrert i hekketiden i Tydal og Singsås 1956 (Haftorn 1971). 1 juv. ble sett i Haltdalen 13/9-1970 (TBO).

Sivsanger, *Acrocephalus schoenobaenus*

Tydal: En syngende ♂ ved Nea i Nødalen 23/6-1/7 1969 (Moksnes 1973b).

Bøkesanger, *Phylloscopus sibilatrix*

Holtålen: En syngende ♂ ble notert ved Fremmervollen, Ledalen i juni 1974 (Brekke og Selboe 1974). *Røros:* Arten ble observert reirhevdende flere steder rundt Bergstaden i 1975 og 1976 (GBO).

Lappmeis, *Parus cinctus*

Midtre Gauldal: Min. 1 ind. ble sett i hekketiden i Budalen i 1968 (Hogstad 1969). *Røros:* Arten er angitt som hekkefugl i Femundsmarka (Borgos et al. 1972). Haftorn (1971) angir grenseområdene mellom Trøndelag og Hedemark som utbredelsesområde for en liten sørnorsk bestand av arten.

Spettmeis, *Sitta europaea*

Tydal: Et ind. ble sett i Nødalen 6/7-1967 (Moksnes 1973b).

Pilfink, *Passer montanus*

Røros: Arten er observert på vårtrekk ved Bergstaden en rekke år på rad i mai/juni i 1960-1970-årene, men kun et ind. - maksimalt 2 ind. om gangen (GBO).

Stillits, *Carduelis carduelis*

Røros: Et ind. ved Aursunden 24/10-1965 (Haftorn 1971).

Berggirisk, *Acanthis flavirostris*

Selbu: Ca. 20-25 ind. ved Låen 17/10-1976 (JSA).

Røros: To ind. ble sett ved Røros idrettsplass 9/6-1976 (JSU).

Båndkorsnebb, *Loxia leucoptera*

Tydal: Et ind. ble sett mellom Mosjøen og Stuggusjøen 12/3-1967 (IKI). *Holtålen*: Et ind. ble funnet dødt i Ålen høsten 1959 (Haftorn 1971). *Røros*: En liten flokk ble sett i Djupsjølia etterjulsvinteren 1960 (GBO).

Sibirspurv, *Emberiza aureola*

Tydal: Et ind. ble sett i Nødalen 6/7-1965 (Haftorn 1971).

VÅTMARK

A. Våtmarkstyper

Betegnelsen våtmark (av engelsk : wetlands) dekker en lang rekke naturtyper og er således ikke noe entydig begrep som er lett å definere. Imidlertid er vann i en eller annen form det dominerende element, og vannet er grunnlaget for deres eksistens og for det ofte mangfoldige og spesielle liv som er knyttet til dem.

Våtmarkene finnes over hele landet, fra nord til sør, fra skjærgård til høgfjell. Blant våtmarkene finnes noen av de rikeste, mest mangfoldige og produktive naturområder på jorden (IUCN 1965, IWRB 1971, NOU 1972 : 1).

Nedenstående inndeling av våtmarksområdene i ulike biotopkategorier følger inndelingen benyttet i "Project Mar" (IUCN 1965). For Fjellregionen er bare punktene 5 - 8 av aktualitet.

- 1a. Grunne, marine tidevannsområder (strandområder).
- 1b. Grunne, marine områder uten særlig tidevannspåvirkning (skjærgårdsområder).
2. Grunne laguner o.l. ved kysten.
3. Sump- og strandengområder ved kysten.
4. Grunne salt- og/eller brakkvannsområder i innlandet.
- 5a. Grunne, stillestående og permanente vannansamlinger i innlandet (tjern, grunne småvatn og innsjøer).
- 5b. Grunne, stillestående og temporære vannansamlinger i innlandet.
6. Grunt, rennende vann i innlandet (meandrerende elvestrekninger, deltaer o.a.).
7. Sump og fuktenger i innlandet.
8. Myrområder (myrer av alle slag).

B. Våtmarkenes ornitologiske betydning

Utallige organismer i alle størrelser er knyttet til våtmarksområdene og er avhengige av dem for å eksistere da de er spesialisert til å leve under de miljøforhold som her finnes. Våtmarkene kan være voksested for en lang rekke særegne plantarter, tilholdssted for pattedyr, fugler, amfibier, krypdyr, insekter, bløtdyr o.a.

I denne rapporten vil en særlig framheve den betydning våtmarkene har for en lang rekke vannfugler o.a. Med *vannfugl* menes fuglearter/fuglegrupper som er spesielt knyttet til vannmiljø på en eller annen måte, og det omfatter f.eks. lommer, dykkere, hegrer, skarver, gjess, svaner, ender, rikser, vannhøns, vadefugler, måser, terner, joer, alkefugler m.fl.

For en lang rekke av disse fuglene er våtmarkene selve eksistensgrunnlaget. I hekketiden er de avhengige av våtmarksområder for sin formering, for føde og for beskyttelse av reir og unger. I trekketidene er de helt avhengige av et nett av andre våtmarker som hvile- og rasteplasser under sine lange vandringer til og fra vinterkvarterene. Visse våtmarker fungerer som natteplasser, som samlingsplasser og/eller som myteplasser (for ender og gjess). I vinterhalvåret er næringsrike, isfrie gruntvannsområder o.a. våtmarker livsviktige tilholdssteder for overvintrende vannfugl som tilbringer vinteren hos oss.

Skal våre vannfuglbestander bestå må et nett av våtmarksområder/våtmarkstyper sikres i hekkeområdene, langs trekkveiene og i vinterkvarterene. Det er således et internasjonalt ansvar og ta vare på de felleseuropeiske vannfuglebestander og de våtmarksområdene disse er avhengige av.

C. Verdisetting

1. *Generelle vernekriterier*

Følgende generelle vernekriterier kan stilles opp når det gjelder vern av natur (Suul 1976b, Hjeltnes 1976) :

- a. Vern om naturressurser som jord, luft og vann (primærressurser) er nødvendig for et sunt livsmiljø.

- b. Vern om naturens mangfold er nødvendig for å sikre både størst mulig antall livsformer og flest mulig naturtyper.
- c. Vern om naturens produktivitet er nødvendig for å hindre at livsgrunnlaget for dyr og mennesker reduseres.
- d. Vern om naturområder for undervisning er nødvendig for å øke forståelsen for menneskets plass i naturen og samspillet mellom ulike livsformer.
- e. Vern om naturområder for forskning er nødvendig for å sikre referanseområder for bl.a. å følge utviklingen i jordens økosystemer, påvise miljøgifter osv.
- f. Vern om naturområder og naturressurser for genetisk ressursbevaring.
- g. Vern om landskapsbildet er nødvendig for å sikre spesielle landskapstyper av estetisk verdi. Her er ofte kulturhistoriske verneaspekter knyttet til de rene naturverdier.
- h. Vern om naturområder for rekreasjon er nødvendig for et allsidig friluftsliv i kontakt med naturen.

2. Prioritering av naturområder

Når en skal vurdere verdien av et naturområde kan det være nyttig å benytte en geografisk inndeling. Det er da naturlig å velge en inndeling etter gjeldende geografiske/administrative grenser hvoretter også planleggingen av vårt samfunn foregår. Forskjellige områder hvor samme naturelementer inngår kan da stilles opp mot hverandre og prioriteres i grupper (Suul 1976b):

- a. Områder av internasjonal verneverdi settes i gruppe 1a.
- b. Større områder av nasjonal verneverdi settes i gruppe 1b.
- c. Mindre områder av nasjonal verneverdi settes i gruppe 1c.
- d. Større områder av landsdelsmessig verneverdi settes i gruppe 2a.

- e. Mindre områder av landsdelsmessig verneverdi settes i gruppe 2b.
- f. Større områder av regional (= to eller flere kommuner) verneverdi settes i gruppe 3a.
- g. Mindre områder av regional verneverdi settes i gruppe 3b.
- h. Områder av lokal (en kommune) verneverdi settes i gruppe 4.
- i. Områder av liten eller ingen verneverdi settes i gruppe 5.

Når det gjelder vernetiltak, er det naturlig at områder i gruppene 1, 2 og delvis 3 sikres med hjemmel i lov om naturven-
enten som naturreservat, som landskapsvernområder eller som
kombinasjoner mellom disse verneformer eller ved at de faller
innenfor nasjonalparkene. Områder som tilhører gruppene 4 og
delvis 3 bør sikres ved planlegging etter Bygningsloven o.a. slik at
en ved arealdisponering o.a. ikke vesentlig reduserer deres
verdi.

3. Vern av våtmarksområder

For å finne fram til de våtmarksområder som har størst
betydning for fuglelivet og som bør prioriteres kan en benytte
følgende to kriterier (Moen 1973) :

a. *Vern av representative våtmarksområder for de ulike
deler av landet.* Våtmarkenes hydrotopografi, plante- og dyreliv
varierer fra landsdel til landsdel og innen hver landsdel. Et
utvalg av de mest typiske områdene bør inngå i listen over våre
viktige våtmarker.

b. *Vern av interessante økosystem av mindre vanlig eller
ekstrem type.* Våtmarkene er selve eksistensgrunnlaget for en
rekke spesialiserte plante- og dyrearter (f.eks. vannfugl) som
bare kan leve under de miljøforhold de finner her.

Når det gjelder verdisetting av våtmarksområder generelt,
har en ofte benyttet metoder hvor fugl har dannet grunnlaget
for verdisettingen (f.eks. IUCN 1965, IWBR 1971). Når det

gjelder å angi den ornitologiske betydningen av ulike våtmarks-områder spesielt, vil følgende momenter være avgjørende for vurderingen:

- a. Områdets funksjon (hekkeplass, hvile/rasteplass i trekk-tidene, overvintringsplass, myteplass, nattekvarter m.m.).
- b. Artsantallet (særlig vannfuglartene, det gjelder også c-h), antall hekkende par, trekkende arter, mytende arter, overvintrende arter m.m.
- c. Artssammensetningen
- d. Mangfoldet (diversiteten)
- e. Spesielle arter
- f. Sjeldne/truede arter
- g. Individantallet for hver art
- h. Individantallet totalt
- i. Områdets størrelse/areal

Alle disse momenter forteller noe om det aktuelle områdets ornitologiske betydning, samlet gir de kvalitativ og kvantitativ informasjon som gjør det mulig å prioritere de ulike områdene etter foran nevnte inndeling (C2).

Ramsarkonvensjonen - en internasjonal avtale om vern av særlig viktige våtmarksområder - ble gyldig f.o.m. 21. desember 1975. Denne konvensjonen er et resultat av et langvarig internasjonalt naturvernarbeid (se f.eks. IUCN 1965, IWBR 1971). Norge var forøvrig et av de første land som undertegnet avtalen, og landet har dermed forpliktet seg til å verne om særlig viktige våtmarker innen landets grenser. Bare få våtmarksområder er imidlertid sikret i vårt land hittil.

Våtmarkene er en begrenset naturressurs. Av våre naturtyper som idag rammes særlig hardt av ulike inngrep og naturødeleggelse, er våtmarkene særlig utsatt p.g.a. deres egnethet til ulike utbyggingsformål. Ødeleggelsene av våtmarkene skjer i økende tempo, og dessuten skades områder som ennå er tilbake. Inngrepene kan stundom forsvares ut fra andre interesser og kan være nødvendige, men ofte ødelegges eller skades verdifulle våtmarksområder fordi

at en ikke vet nok om deres samfunnsverdi og betydning og fordi alternative planløsninger ikke er utredet. Fyllestgjørende biologiske undersøkelser har sjelden vært utført.

På grunn av truslene mot våtmarkene har Europarådet utpekt 1976 som et spesielt VÅTMARKSÅR. I 1976/77 går det en spesiell kampanje i Europa som skal belyse de mange problem som er knyttet til vern/sikring av viktige våtmarker slik at et utvalg kan bli reddet før det er for sent.

VURDERING AV VÅTMARKER I FJELLREGIONEN

SELBU I det følgende omtales en del områder summarisk ved å gi noen korte opplysninger om området og dets ornitologiske betydning. Prioriteringen følger oppsettet nevnt under kap. V G 2. (* = tallene i parentes angir maksimalt antall registrerte individer på en gang).

Lokalitetsnummer : 01
Lokalitetsnavn : Garbergøyene
Kommune : Selbu
Beliggenhet : PR 0415, 63° 15' N - 11° 05' E
Areal : ca. 0.8 km² Høyde over havet : 157-158 m

Områdebeskrivelse : Området består av selve munningen av Garbergelva der denne renner ut i Selbusjøen - med gruntvannsområder og krattbevokst sumpmark. Vannstanden er påvirket av Selbusjøens regulering, og området oversvømmes ofte om våren. Biotopkategori: G,7.

Påvirkninger : Som nevnt er Selbusjøen regulert, Garbergelvas nedre elveløp er flomsikret ved utretting og steinsetting, langs området går riksvei 705 og i utkanten av området ligger en større sag- og høvleribedrift.

Ornitologiske forhold : Områdets hovedfunksjon ligger i dets betydning som hvile- og rasteplass for en del vannfugler o.a. særlig i trekketidene. Arter som opptrer vanlig er: gråhegre, stokkand (74)*, krikkannd, brunnakke, kvinand (35), vipe (100),

brushane (54), *enkeltbekkasin* (43), *fiskemåse*, svaler og en del trost- og finkefugler. Regulære i mindre antall er bl.a. : *toppand*, *trane*, *tjeld*, *storspore*, *rødstilk* og *terner* (makrell-/rødnebbterner). Blant andre registrerte arter (både arter som opptrer årlig og andre som sees sjelden) nevnes : *smålom*, *storlom*, *canadagås*, *skjeand*, *taffelend*, *sjøorre*, *havelle*, *siland*, *laksand*, *sandlo*, *myrsnipe*, *gluttsnipe*, *grønnstilk*, *strandsnipe*, *småspove*, *rugde*, *kvartbekkasin*, *sildemåse* m.fl. Noen vannfuglarter er påvist hekkende : *stokkand*, *brunnakke*, *kvinand*, *siland*, *laksand*, og *fiskemåse* - flere andre må regnes som potensielle hekkefugler. I tillegg hekker flere småfuglarter i området - bl.a. *sivspurv*. Hittil er 64 arter registrert i området (JSA). Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 b.

Lokalitetsnummer : 02
Lokalitetsnavn : Fikkjen
Kommune : Selbu
Beliggenhet : NR 9809-9810, 63° 13' N - 11° 58' E
Areal : 0.4 km² Høyde over havet : 157-59 m

Områdebeskrivelse : Området består av munningen av Gullsetelva der denne renner ut i Selbusjøen. Gullsetelvas nedre løp danner noen mindre meandere og en dam i det flate landskapet ved Selbusjøen, langs elva vokser frodig løvskog, tilstøtende områder er delvis kulturmark og i noen grad benyttet til beitemark. Vannstanden er påvirket av Selbusjøens regulering, og området oversvømmes ofte om våren. Biotopkategori : 6,7.

Påvirkninger : Foruten Selbusjøens regulering er området i liten grad påvirket av større naturinngrep. Påvirkning ved avrenning fra jordbruksområder og tilførsel av kloakk skjer i noen grad.

Ornitologiske forhold : Størst betydning har området som trekklokalitet. Blant vannfugler er følgende arter særlig vanlige : *stokkand* (73), *krikkand* (63), *brunnakke* (42), *kvinand*, *heilo*, *vipe*, *brushane* (50), *enkeltbekkasin* (28), *fiskemåse* og *gråmåse*. Andre vanlige/fåtallige arter er : *gråhegre*, *toppand* (17),

laksand (10), trane, tjeld, rødstilk, gluttsnipe, småspove og storspove, andre registrerte vannfuglarter - d.v.s. både arter som opptrer regelmessig i lite antall og sjeldne arter, er: smålom, storlom, horndykker, canadagås, sangsvane, stjertand, knekkand, skjeand, bergand, ærfugl (utenfor), siland, sandlo, dvergsnipe, myrsnipe, tundrasnipe, skogsnipe, grønnstilk, strandsnipe, rugde, svømmesnipe, hettemåse, sildemåse og svartbak. Enkelte vannfuglarter er påvist hekkende - stokkand, brunnakke, toppand, kvinand, vipe, storspove, hettemåse (et forsøk) og fiskemåse, flere andre må regnes som potensielle hekkfugler. I tillegg til de nevnte arter kommer en rekke småfuglarter m.fl. som finner egnede miljøforhold i området dels i hekketiden dels under trekket - blant disse nevnes svaler, tårnseiler, munk, møller, blåstrupe, grønnfink (hekkefunn), gulspurv og sivspurv. Hittil er 96 arter registrert i området (JSA). Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 (2)b.

Lokalitetsnummer : 03
Lokalitetsnavn : Låen
Kommune : Selbu
Beliggenhet : NR 9909, 63° 13' N - 10° 59' E
Areal : ca. 150 da Høyde over havet : 160 m

Områdebeskrivelse : Låen er et tjern som ligger ved Fikkjen (02) og har tilknytning til Selbusjøen gjennom en bekk/kanal. Vannstanden er påvirket av Selbusjøens regulering og flomforhold om våren. Låen omgis av kulturmark og rundt tjernet vokser tett løvskogskratt. Tjernet er eutroft og tilføres en del næringsstoffer fra omliggende jordbruksområde. Det vokser frodig vannvegetasjon i området og tett takrørskog (*Phragmites communis*) dekker deler av vannflaten. Området utgjør det eneste av denne naturtype i Fjellregionen. Biotopkategori : 5a.

Påvirkninger : Vannstanden er tidligere senket noe ved at bekken/kanalen ut fra Låen har blitt utbedret/fordypet. Området tilføres næringsstoffer fra omgivende jordbruksarealer. Ingen større

tekniske inngrep skjemmer landskapet.

Ornitologiske forhold: Selv med sitt meget begrensede areal er Låen en meget viktig fuglebiotop, området fungerer som hekkeplass, hvile- og rasteplass i trekketidene, natteplass, beiteplass for fugl som hekker i omgivelsene og som myteplass. De spesielle naturmiljøforholdene gir muligheter for flere spesielle vannfuglarter som krever bestemte næringsforhold eller spesiell vegetasjon til skjul for reir og unger m.m. Blant arter som er funnet hekkende nevnes: *stokkand*, *krikkand*, *brunnakke*, *skjeand* (i 1976), *kvinand*, *vipe*, *brushane*, *fiskemåse* samt flere småfuglarter med bl.a. *sivspurv*. *Horndykkeren* har hatt fast tilhold hver sommer fra 1968 (1 par), i 1975 og 1976 ble 3 ad. sett, men reir er ikke funnet (dette er den eneste faste sommertilholdsplass for arten i fylket), muligens hekker også *toppand*, *rødstilk* og *storspove*. Vanlige arter i trekketidene om våren og høsten er: *stokkand* (150), *krikkand* (32), *brunnakke* (24), *kvinand* (40), *heilo* (100), *vipe* (68), *brushane* (20), *enkeltbekkasin* (30), *fiskemåse*, *tårnseiler*, *sandsvale*, *låvesvale*, *taksvale*, *piplerker*, *linerle*, *stør*, *kråke* (110), *løvsanger*, *gransanger*, *gråtrost*, *rødvingetrost*, *bokfink*, *bjørkefink*, *gulspurv*, *sivspurv m.fl.* Andre arter som forekommer vanlig i mindre antall, sporadisk eller en sjelden gang er: *smålom*, *stjertand*, *knekkand*, *toppand* (12), *bergand*, *laksand*, *sivhøne*, *tjeld*, *myrsnipe*, *skogsnipe*, *strandnipe*, *gluttsnipe*, *småspove*, *hettemåse*, *sildemåse*, *gråmåse m.fl.* Hittil er 70 (+ 2?) arter registrert (JSA). Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 2b.

Lokalitetsnummer : 04 (IRNE)

Lokalitetsnavn : Neaset - Vikaengene - Storøya

Kommune : Selbu

Beliggenhet : PR 0009-0111, 63° 13' N - 11° 02' E

Areal : ca. 3 km² Høyde over havet : 157-62.

Områdebeskrivelse: Området består av Neas nedre løp og utløp i Selbusjøen med selve det meandrerende elveløpet, elvekantene, ørene og dammene. Landskapet er flatt og preget av lang kulturpåvirkning, et vakkert kulturlandskap med en mosaikk av natur- og kulturelementer. Vannstanden er påvirket av Selbusjøens

regulering, og området oversvømmes i flomperioder. Biotopkate-
gori : 6, 5a, 5b, 7.

Påvirkninger: I selve elveløpet finnes flere forbygninger mot
flom, noen veier går gjennom området og en travebane ligger
ved utløpet av Nea. Foruten den jordbruksmessige påvirkning
er området lite preget av tekniske inngrep.

Ornitologiske forhold: Området har sin viktigste funksjon som
hvile- og rasteplass under trekketidene, en del arter hekker i
området og i milde vintre når elva er åpen overvintrer enkelte
arter. Blant de vanligste artene som opptrer i trekketidene om
våren og/eller om høsten er: gråhegre, stokkand (173), krikkand
(74), brunnakke (31), kvinand, trane, tjeld (25), heilo (ca. 850),
vipe (300), brushane (25), storspove (52), fiskemåse samt en
rekke småfuglarter. Arter som opptrer regelmessig i mindre
antall er bl.a.: smålom, storlom, toppand (10), laksand (11),
rødstilk, gluttsnipe, strandsnipe, småspove, enkeltbekkasin,
hettemåse, gråmåse og fossefall. Blant andre registrerte
arter nevnes: toppdykker, canadagås, knoppsvane, sangsvane,
stjertand (årviss?), skjeand, bergand, ærfugl (utenfor oset),
sjøorre (utenfor oset), siland, sothøne, sandlo, temmincksnipe
(2 ind. obs. i spillflukt i 1976), myrsnipe, tundrasnipe,
sotsnipe, skogsnipe, grønnstilk, sildemåse m.fl. Hittil er
104 arter registrert i området (JSA). Se også kommentarene til
hovedartslisten.

Prioritering: Gruppe 2 a.

Lokalitetsnummer : 05

Lokalitetsnavn : Stråsjøen - Prestøyen m.m.

Kommune : Selbu

Beliggenhet : PR 1319-1718, 63° 17' N - 11° 15' E

Areal : ca. 8 km² Høyde over havet : 515-540 m

Områdebeskrivelse: Større sammenhengende våtmarkskompleks dannet
av Garbergelva, området består av to flater, det nederste med
Stråsjøen er det våtteste, det øvre med Prestøyen er tørrere.

Lengre opp i vassdraget ligger Kvern fjellvatna. Hele vassdraget bør sees som en helhet. Biotopkategori: 8, 5a, 6, 7.

Påvirkninger: Området er noe påvirket av kulturpåvirkning ved seterdrift o.l., i nedre deler ligger en del hytter i utkanten. Vassdraget trues av kraftutbygging.

Ornitologiske forhold: Det pågår for tiden (1976-1977) biologiske undersøkelser i området, det henvises derfor til de resultater som blir framlagt i de rapportene som vil bli publisert fra dette arbeidet. Det foreligger en kort rapport om fuglefaunaen i området (Sandvik 1973b). En rekke våtmarksfugler o.a. er registrert. Den ornitologiske betydning av dette våtmarkskompleks synes å være særlig stor. Det framstår både som hekkelokalitet og som trekkplass. Området er et av de viktigste av våtmarkene i fjellområdene i Trøndelag og det eneste av sitt slag i Sør-Trøndelag fylke nå da Nedalsmyrene er neddemt.

Vassdraget er i Verneplan for vassdrag (NOU 1976 : 15) tilrådt midlertidig vernet i 10 år.

Prioritering : Gruppe lb.

De omtalte våtmarksområdene (01-05) synes å være de viktigste i Selbu kommune. Dessuten nevnes våtmarker i Rotldalen og Hukkelvatn-området hvorav det meste ligger i Singsås i Midtre Gauldal (se lokalitetsnummer 11). Se også kommentarene til hovedartslisten.

Lokalitetsnummer : 06 (5 G.S.)
Lokalitetsnavn : Stormyra
Kommune : Tydal
Beliggenhet : PQ 2197, 63° 05' N - 11° 24' E
Areal : ca. 0.8 km² Høyde over havet : 427 m

Områdebeskrivelse: Området består av et flatt myrlandskap med noen tjern beliggende nordvest for Hillmo. Myrene er nedbørsmyrer. Biotopkategori : 8 (5a).

Påvirkninger: Spor av gammel torvtekt kan sees. To skjemmende kraftgater går gjennom området.

Ornitologiske data: Området er mangelfullt undersøkt. Det fungerer som hekkeplass for en del våtmarksfugler, i juni 1976 ble følgende arter registrert: *stokkand*, *krikkand*, *kvinand*, *trane*, *heilo*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *brushane*, *småspove*, *låvesvale*, *linerle* og *såerle*. Dessuten ble en del arter registrert i skogsområdene inntil myra. Fra lokalt hold blir det fortalt at gjess har hatt jevnlig tilhold (hvileplass?) på myra under trekket (også i 1976), dette gjelder høyst sannsynlig *kortnebbgås*. Se også kommentarene til hovedartslista.

Prioritering : Gruppe 3b(4).

Lokalitetsnummer : 07

Lokalitetsnavn : Rangledalen

Kommune : Tydal og særlig Meråker

Beliggenhet : PR 5009-UL 4909, 63° 11' N - 12° 00' E

Areal : ca. 20 km² Høyde over havet : 750-800 m

Områdebeskrivelse: Området utgjør Ranglas "dalføre" fra Rangle-tjørna til svenskegrensen og består av vekslende myrkomplekser/morenerygger/flate rabber. I området er det en del grunne småvatn. Biotopkategori : 8, 5a, 6.

Påvirkninger : Ingen.

Ornitologiske forhold : Haftorn (1974) besøkte området 25/6-2/7 1974 og fant da 34 ulike arter representert - de fleste av disse hekkefugl. Tatt naturen og høyden i betraktning byr området på et forholdsvis rikt og interessant fugleliv. Særlig nevnes solide bestander av spesielle våtmarksfugler som: *myrsnipe*, *brushane*, *svømmesnipe* og *lappspurv*. Andre registrerte arter var bl.a.: *hegre*, *stokkand*, *krikkand*, *sandlo*, *heilo*, *boltit*, *enkeltbekkasin*, *småspove*, *rødstilk*, *strandsnipe*, *fjelljo*, *fiskemåse*, *blåstrupe* og *sivspurv*. Området skulle besøkes også i 1976, men uvær ødela planene. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering: Gruppe 2a.

Området kan sees i sammenheng med Blåhammarmyren på svensk side av grensen, et av Sveriges prioriterte våtmarker av ornitologisk betydning. Ånnsjøen i samme vassdrag, som hører til samme kategori, ligger heller ikke langt unna. Fra Blåhammarmyran nevnes bl.a. hekkefugler som: *krikkand*, *brunnakke*, *toppand*, *kvinand*, *vipe*, *sandlo*, *dobbelbekkasin*, *småspove*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *temmincksnipe*, *brushane* og *svømmesnipe* - dessuten opptrer også bl.a. *trane*, *fjelljo*, *blåstrupe* og *lappspurv* innen hekketiden (Norderhaug et al. 1973).

Lokalitetsnummer : 08
Lokalitetsnavn : Kjølen - Geitbekken
Kommune : Tydal
Beliggenhet : PQ 4880 -- 4685, 62° 57' N - 11° 55' E
Areal : ca. 22 km² Høyde over havet : 730-800 m

Områdebeskrivelse: Området ligger mellom Nesjøen og Stuggusjøen og består av resten av Nedalsmyrene samt Kjølen med et landskap bestående av en mosaikk av myr og fjellbjørkeskog, småvatn og rabber. Biotopkategori : 5a, 8.

Påvirkninger: Nesjøens regulering har lagt Nedalen under vann, på østsiden av Stuggusjøen har et større mer eller mindre sammenhengende hytteområde vokst fram. Et par kraftgater går gjennom området.

Ornitologiske forhold: Området er restene av det store sammenhengende våtmarksområdet en tidligere hadde fra Blåhammaren til Stuggudal som har vært et av de største og mest interessante våtmarker i fjellet i landsdelen. Det gjenværende området har også betydning for en del vannfuglarter m.fl., men erstatter på ingen måte det som en gang var. Blant de mer vanlige vannfuglene i området nevnes: *stokkand*, *krikkand*, *heilo*, *enkeltbekkasin*, *rødstilk*, *brushane* og *fiskemåse*. *Stjertand* og *storlom* hører også til hekkefuglene. Blant andre arter som er registrert, nevnes: *smålom*, *hegre*, *brunnakke*, *toppand*, *kvinand*, *svartand*, *vipe*, *myrsnipe*, *svømmesnipe* og *jordugle*. Se også kommentarene til hovedartslista og Moksnes (1973b)).

Prioritering : Gruppe 4 (3a).

Av andre våtmarker som bør nevnes, men hvorfra få opplysninger foreligger, er bl.a.: Mosjøen og Håen i Tya, Sankkjølen - Essandmyrene, Veunsjøen og småvatna nord for Riasten - Langen.

M. GAULDAL

Lokalitetsnummer : 09
Lokalitetsnavn : Flonan
Kommune : Midtre Gauldal
Beliggenhet : NQ 5966-5967, 62° 50' N - 10° 00' E
Areal : ca. 2 km² Høyde over havet : 650 m

Områdebeskrivelse: Området består av et svakt hellende terreng med en mosaikk av myr- og furu/bjørkeskog, i sentrale deler av området er det større sammenhengende grasmyr med en del småvatn. Området dreneres mot Stavilla. Biotopkategori : 8,5a.

Påvirkninger: Ingen

Ornitologiske forhold: Området er mangelfullt undersøkt. Det fungerer som hekkeplass for en del våtmarksfugler o.a., i juni 1976 ble bl.a. disse arter registrert: *krikkand*, *toppand*, *lirype*, *trane*, *heilo*, *vipe*, *brushane*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *skogsnipe*, *strandsnipe*, *småspove*, *enkeltbekkasin*, *svømmesnipe*, *hettemåse*, *fiskemåse*, *såerle*, *blåstrupe* og *sivspurv*. Ifølge lokalbefolkningen er bl.a. *trane* og *brushane* årvisse arter i området. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3a(4).

Lokalitetsnummer : 10
Lokalitetsnavn : Gåstjørna
Kommune : Midtre Gauldal
Beliggenhet : PQ 6871-6872, 62° 52' N - 10° 20' E
Areal : ca. 1.5 km² Høyde over havet : 640-660 m

Områdebeskrivelse: Hovedingrediensen i området er selve Gåstjørna samt en del andre småtjern i tilknytning til dette, større sammenhengende myrområder er det ikke i området, myrene er grasmyrer med tørrere partier med mose og lyng. Skogen er dominert av furu og litt mindre med bjørk - noe innslag av gran finnes. Biotop-

kategori : 5a, 8.

Påvirkninger: Skogsbilveier i omgivelsene, skogsdrift i omgivelsene - innen selve området ingen.

Ornitologiske forhold: Området er mangelfullt undersøkt. Det fungerer som hekkeplass for en del våtmarksfugler o.a., dessuten trolig årlig som hvileplass for *kortnebbgås* under trekket (dette krever nærmere undersøkelser). 1. juni 1976 ble bl.a. disse arter registrert: *storlom*, *krikkand*, *toppand*, *havelle*, *kvinand*, *laksand*, *lirype*, *orrfugl*, *heilo*, *vipe*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *skogsnipe*, *småspove*, *strandsnipe*, *enkeltbekkasin*, *fiskemåse* og *sivspurv* - i tilstøtende områder (Kakukjølen m.m.): *stokkand*, *trane*, *brushane* og *blåstrupe*. Trane skal ifølge lokalbefolkningen ha fast tilhold i området og gjessenes opptreden er kjent gjennom lang tid. Se forøvrig kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 (2)a.

Lokalitetsnummer : 11

Lokalitetsnavn : Hukkelvatna

Kommune : Midtre Gauldal og Selbu

Beliggenhet : NQ 9593-9696, 63° 04' N - 10° 55' E

Areal : ca. 8 km² Høyde over havet : 540-572 m

Områdebeskrivelse: Området består av flere større og mindre vatn og tjern, på vestsiden ligger de større sammenhengende myrene - Flomyrane, ellers vokser en del bjørk og furuskog i området. Biotopkategori : 5a, 8.

Påvirkninger: Et par hytter ligger innen området, på Storlivollen og Flovollen har det vært drevet setring i tidligere tider. Et mindre basseng er planlagt i Hukkla. Ellers ingen påvirkninger.

Ornitologiske forhold: Området fungerer som hekkeplass for en rekke våtmarksfugler m.fl., blant artene som forekommer hekkende og/eller er registrert streifende/på trekk, nevnes: *smålom*, *storlom*, *hegre*, *stokkand*, *krikkand*, *bergand*, *kvinand*, *laksand*, *lirype*, *trane*, *heilo*, *sandlo*, *vipe*, *rødstilk*, *grønnstilk*,

gluttsnipe, skogsnipe, strandsnipe, småspove, rugde, enkeltbökkasin, dobbeltbökkasin (høkkefunn i 1964), fiskemåse, blåstrupe og sivspurv. Se også kommentarene til hovedartslisten.
Prioritering : Gruppe 3 a.

Det arbeides med planer om vern av området (K. Krogh pers. medd.).

I Midtre Gauldal er det ellers flere mindre våtmarksområder hvorfra en har få opplysninger - bl.a. en del høyereliggende områder mellom Hiåsjøen og Bua, et område ved Fora og områdene sør for Holtsjøen.

HOLTÅLEN

Lokalitetsnummer : 12 20
Lokalitetsnavn : Nålsjøene
Kommune : Holtålen
Beliggenhet : PQ 0689-0691, 63° 01' N - 11° 06' E
Areal : ca. 2 km² Høyde over havet : 638-645 m

Områdebeskrivelse: Området består av Store og Lille Nålsjø med tilstøtende småtjern og myrarealer, rundt vatna er det frodig løvskog. Biotopkategori: 5a,8.

Påvirkninger: Veien til anlegget på Bringen går gjennom området, enkelte hytter finnes ved vatna, setring har pågått ved Gårevollene og Fonnvollen.

Ornitologiske forhold: Området er mangelfullt undersøkt. En del våtmarksfugler o.a. har tilhold i området - blant artene registrert i juni 1976, nevnes: storlom, stokkand, krikand, svartand, laksand, heilo, vipe, rødstilk, gluttsnipe, strandsnipe, småspove, enkeltbökkasin, fiskemåse, blåstrupe og sivspurv. Se også kommentarene til hovedartslisten.
Prioritering : Gruppe 4.

10
Lokalitetsnummer : 13
Lokalitetsnavn : Område ved Holtsjøen
Kommune : Holtålen
Beliggenhet : PQ 2674-2675, 62° 53' N - 11° 27' E
Areal : ca. 1 km² Høyde over havet : 840 m

Områdebeskrivelse: Området ligger i sørenden av Holtsjøen hvor Synnerholda renner ut i denne, området er relativt flatt med en del myr og lyngbevokste hauger og rabber. Biotopkategori: 5a, 8, 6.

Påvirkninger: Ingen

Ornitologiske forhold: Området fungerer som hekkelokalitet for flere vannfuglarter - særlig verd å nevne er en koloni med *temmincksnipe*, *fjæreplytt*, *brushane*, *småspove*, *strandsnipe* (tallrik), *svømmesnipe*, *heilo* og *krikkand*. Andre arter som hekker eller har hekket i området eller er registrert uten hekkeadfærd er: *stokkand*, *brunnakke*, *toppand*, *bergand*, *svartand*, *sjøorre*, *havelle*, *trane*, *sandlo*, *boltit*, *vipe*, *myrsnipe*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *grønnstilk*, *enkeltbekkasin*, *fjelljo*, *fiskemåse*, *jordugle*, *fossekall* og *snøugle* samt flere andre. Se forøvrig kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3b.

9
Lokalitetsnummer : 14
Lokalitetsnavn : Reinsjøen - Ormtjernområdet
Kommune : Holtålen
Beliggenhet : PQ 2169-2371, 62° 51' N - 11° 25' E
Areal : ca. 10 km² Høyde over havet : 710-800 m

Områdebeskrivelse: Området består av et større flatt myrlandskap med rygger og omliggende lier med bjørkeskog/blandingsskog. Sentralt i det flate området ligger flere småvatn. Biotopkategori : 8, 5a.

Påvirkninger: Noe kulturpåvirkning ved setring, ellers lite.

Ornitologiske forhold: Området fungerer særlig som hekke-lokalitet for en rekke vannfugler m.fl. - bl.a. treffes *storlom, stokkand, krikkand, brunnakke, heilo, vipe, myrsnipe, brushane, rødstilk, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, småspove, enkeltbekkasin, fiskemåse, såerle, blåstrupe, sivspurv, lappspurv* og *lirype*. Av andre registrerte arter nevnes: *toppand, bergand, havelle, trane, sandlo, temmincksnipe, dobbeltbekkasin, svømmesnipe, fjelljo, hettemåse* og *jordugle*.

Se forøvrig kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 (2)a.

Lokalitetsnummer : 15

Lokalitetsnavn : Gaulhåen

Kommune : Holtålen

Beliggenhet : PQ 3670-3770, 62° 50' N - 11° 41' E

Areal : ca. 0.7 km² Høyde over havet : 820 m

Områdebeskrivelse: Gaulhåen er nærmest å regne som Gaulas kilde, Litl-Gaula renner ned i håen fra øst. Vatnet er omgitt av en del myr og bjørkeskog samt høyt vierkratt. Biotopkategori : 5a, 8.

Påvirkninger: Like ved går veien over til Tydal, ved selve Gaulhåen ligger det flere båthus. I omgivelsene ligger en del hytter.

Ornitologiske forhold: Gaulhåen med tilstøtende myr/krattområder fungerer som hekkelokalitet for flere vannfuglarter, dessuten opptrer andre på trekk. Blant artene som har fast tilhold i området nevnes: *stokkand, krikkand, brunnakke, heilo, brushane, rødstilk, gluttsnipe, strandsnipe, grønnstilk, småspove, enkeltbekkasin, svømmesnipe, fiskemåse, blåstrupe, sivspurv* og *lirype*. Blant andre registrerte arter nevnes: *toppand, bergand, svartand, sjøorre, havelle, kvinand, laksand, trane, sandlo, vipe, temmincksnipe, fjæreplytt, myrsnipe, dobbeltbekkasin, fjelljo* og *jordugle*. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 b.

11
Lokalitetsnummer : 16
Lokalitetsnavn : Flangtjønn
Kommune : Holtålen
Beliggenhet : PQ 1870, 62° 51' N - 11° 20' E
Areal : 50 da Høyde over havet : 600 m

Områdebeskrivelse: Flangtjønn er et lite område omgitt av noe myr og blandingsskog. Tjernet er det eneste i selve bygda Ålen. Biotopkategori : 5a.

Påvirkninger: Ingen.

Ornitologiske forhold: Det er bare Gaula som ligger lavere av vannbiotoper i Ålen. Området er lite og fungerer særlig som trekklokalitet om våren. Blant registrerte arter nevnes: *storlom, hegre, stokkand, krikand, brunnakke, toppand, bergand, havelle, kvinand, siland, trane, heilo, vipe, temmincksnipe, brushane, rødstilk, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, småspove, enkeltbekkasin, svømmesnipe, hettemåse, svartbak, fiskemåse* og en rekke småfuglarter. Konstatert hekkende er *stokkand, kvinand, vipe, enkeltbekkasin, fiskemåse*. Se forøvrig kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 4.

Av våtmarker ellers i kommunen nevnes områder ved Fora, mellom Øyungen og Elgsjøen og områdene øst for Riasten. Disse områdene har en liten kunnskap om hittil.

ØROS
Lokalitetsnummer : 17
Lokalitetsnavn : Molingområdet
Kommune : Røros
Beliggenhet : PQ 2554-2655, 62° 43' N - 11° 20' E
Areal : ca. 3 km² Høyde over havet : 690-715 m.

Områdebeskrivelse: Området består av Lille og Store Molingas utløp i Aursunden med tilstøtende myrarealer. Nedre deler av området er flatt med flere småtjern. Omgivelsene er preget av bjørkeskog. Biotopkategori : 8, 5a, 6.

Påvirkninger: Aursunden er regulert og vannstanden påvirker Molingaområdet nedre del. Fylkesveien mellom Glåmos og Brekken går gjennom utkanten av området ved Aursunden. I bjørkeliene rundt området ligger en rekke hytter, veier fører til disse fra hovedveien.

Ornitologiske forhold: Området er en viktig beite/rasteplass i trekketidene og fungerer også som hekkelokalitet for en rekke arter. En del andefugl myter i området. Blant de mange artene som forekommer regelmessig om våren (og delvis om høsten) eller som opptrer regelmessig i området utenfor hekkesesongen ellers, nevnes: *storlom, gråhegre, stokkand (60), krikkand, brunnakke, toppand, bergand, kvinand, siland, laksand (20), lirype* og *trane*. Registrert er også *skjeand, havelle, myrhauk (?), tjeld, temmincksnipe, myrsnipe, dobbeltbekkasin, svømmesnipe, hettemåse* og *jordugle*. Blant artene som er påvist hekkende eller opptrer regelmessig med tegn som tyder på hekking, nevnes: *stokkand, krikkand, toppand, siland, laksand, heilo, vipe, brushane, rød-stilk, gluttsnipe, grønnstilk, strandsnipe, småspove, enkeltbekkasin, fiskemåse, rødnebbterne, blåstrupe* og *sivspurv*.

Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 2 a.

Lokalitetsnummer : 18 (20 N)

Lokalitetsnavn : Glomma ved Glåmos

Kommune : Røros

Beliggenhet : PQ 2348-2351, 62° 40' N - 11° 24' E

Areal : ca. 0.8 km² Høyde over havet : 625-629 m

Områdebeskrivelse: Området består av selve Glommas elveløp med elvekanter på strekningen fra jernbanebroen ved Glåmos st. til Trøan. Biotopkategori : 6.

Påvirkninger: Forholdene i elva er påvirket av kraftverket ved Glåmos. Langs elva går både R 30 og Rørosbanen, noe bebyggelse ligger langsmed disse.

Ornitologiske forhold: Området er et viktig hvile/beitested for vannfugl i trekketidene (særlig om våren), det kan sees i sammenheng med L.nr. 19 og L.nr. 20 som også ligger i Glomma. Langs Glomma går forøvrig en viktig trekkvei for vannfugl på vei sør/nordover til/fra Østlandet, kanskje særlig om våren er denne viktig - da deler av Glomma er isfri tidlig på året og stundom er isfri hele året. I området ved Glåmos samles et større antall andefugl m.fl. i påvente av at hekkelokalitetene skal bli snøbare - blant artene som opptrer fast er *sangsvane* (11) (se kommentarene til denne art tidligere), *stokkand* (300), *krikkand* (35), *brunnakke* (20), *toppand* (25), *bergand*, *kvinand*, *siland*, *laksand*, *trane* (10), *vipe*, *brushane*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *strandsnipe*, *enkeltbekkasin*, *hettemåse* og *fiskemåse*. Enkelte av disse artene hekker også - i tillegg er det flere småfuglarter som holder til i bjørkeskogen langs elva. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 2b

Som et tillegg nevnes også at *beveren* har fast tilhold i området og har bygget hytter ved Glåmos, her har de holdt til i flere år, 9/6-1976 ble 3 ind. sett samtidig svømmende i elva (JSU). Dette er den eneste lokalitet utenom en i Orkdal hvor dette vanndyret har fast tilhold i Sør-Trøndelag.

Lokalitetsnummer : 19 (220)
Lokalitetsnavn : Glomma ved Sundet
Kommune : Røros
Beliggenhet : PQ 2042, 62° 36' N - 11° 20' E
Areal : ca. 1.5 km² Høyde over havet : 620-623 m

Områdebeskrivelse: Området består av selve elveløpet pluss noen evjer med sumpmark ved Sundet bro. Biotopkategori : 6,7.

Påvirkninger: Oppdyrking foregår på flatene langs elva.

Ornitologiske forhold: Liksom L.nr. 18 fungerer dette området først og fremst som hvile/rasteplass i trekketidene, og det er de samme artene stort sett som treffes her - *sangsvane* (tilfeldig), *stokkand*, *krikkand*, *brunnakke*, *toppand*, *bergand*, *kvinand*, *siland*

og *laksand* samt *trane*, enkelte vaderarter m.fl. Antallet av de ulike artene er ikke like stort her som ved Glåmos. I et område med evjer, sumpmark og bjørkeskog ved Sundet hekker enkelte arter. Se også kommentarene til hovedartslisten.
Prioritering : Gruppe 4.

Lokalitetsnummer : 20
Lokalitetsnavn : Havsjøen/Glomma
Kommune : Røros og Os
Beliggenhet : PQ 1835, 62° 32' N - 11° 17' E
Areal : ca. 1 km² Høyde over havet : 615 m

Områdebeskrivelse: Vatn med direkte forbindelse med Glomma som her renner sakte gjennom sandgrunn og danner meandere. I området er det noe myrmark og ellers bjørkeskog rundt. Biotopkategori : 5a, 6.

Påvirkninger: Jernbanen og R 30 går like ved, ellers ingen.

Ornitologiske forhold: Havsjøen fungerer særlig som en viktig hvile- og beiteplass for trekkende andefugl. Området er mangelfullt dekt. Av forekommende arter registrert i juni 1976 nevnes: *stokkand*, *krikkand*, *brunnakke*, *toppand* (35), *bergand* (16), *kvinand* (29), *sjøorre* (9), *havelle*, *vipe*, *rødstilk*, *strandsnipe*, *enkeltbekkasin*, *blåstrupe* og *sivspurv*. Særlig vanlig under trekket synes *toppand*, *bergand* og *kvinand*. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 b.

Lokalitetsnummer : 21
Lokalitetsnavn : Fleinsjømarka
Kommune : Røros
Beliggenhet : PQ 4019-4525, 62° 25' N - 11° 45' E
Areal : ca. 47 km² Høyde over havet : 700-850 m

Områdebeskrivelse: Større mer eller mindre uberørt naturlandskap som ligner en del på Femundsmarka - i nedre deler av området

er landskapet en mosaikk av barskog og småvatn, i øvre deler - noe bjørkeskog/kratt, i forsenkninger tjern og mindre myrer samt Fleinsjøen og snaufjell. Hele området er preget av morenemark/blokkmark. Biotopkategori: 5a, 8.

Påvirkninger: Liten kulturpåvirkning.

Ornitologiske forhold: Området er dårlig undersøkt. Som våtmarksområde har det betydning p.g.a. antallet småvatn og tjern, disse fungerer som tilholdssteder/hekkeplasser for flere vannfuglarter. Fra besøkene i juni 1976 nevnes: *smålom*, *storlom*, *stokkand*, *krikkand*, *kvinand*, *siland*, *laksand*, *fiskeørn*, *heilo*, *vipe*, *rødstilk*, *gluttsnipe*, *grønnstilk*, *strandsnipe*, *småspove*, *fiskemåse*, *terne ubest.*, *såerle*, *blåstrupe* og *sivspurv*. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 4 (3a).

Lokalitetsnummer : 22

Lokalitetsnavn : Langensjøen og Stortjern

Kommune : Røros

Beliggenhet : PQ 4626-4725, 62° 26' N - 11° 50' E

Areal : ca. 1.2 km² Høyde over havet : 668 og 676 m

Områdebeskrivelse: To vatn like ved R 702 nord for Femunden. Begge er grunne og omgis av barskog og noe myr, ved Langensjøen ligger Langengårdene. I Langensjøen finnes tette takrørbestander (*Phragmites communis*) i noen av vikene. Biotopkategori : 5a, 8.

Påvirkninger: R 702 går langs bredden av Langensjøen, som trolig tilføres noe næringsstoffer fra gårdene.

Ornitologiske forhold: Området er dårlig undersøkt, men er tydeligvis noe mer næringsrikt enn f.eks. vatna i Fleinsjømarka (L.nr. 21) - noe som gjenspeiler seg i fuglefaunaen. Begge vatn synes å ha funksjon som hvile/rasteplass for vannfugl på trekk eller for fugl som hekker i omgivelsene. Fra besøkene i juni 1976 nevnes: *stokkand*, *krikkand*, *brunnakke*, *toppand*, *kvinand*, *siland*, *heilo*, *gluttsnipe*, *strandsnipe*, *enkeltbekkasin*, *fiskemåse*, *hettemåse*, *rødnebbterne*, *såerle*, *sandsvale*, *taksvale*

og *tårnseiler*. (Totalt var dette et av de mindre områdene med størst antall vannfugl blant de lokaliteter som ble besøkt i 1976). Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 3 a.

Lokalitetsnummer : 23

Lokalitetsnavn : Femundsmarka

Kommune : Røros og Engerdal

Beliggenhet : PQ 5418-5330, UK 5112-4630, $62^{\circ} 18' / 62^{\circ} 30' N - 11^{\circ} 58' / 12^{\circ} 14' E$

Areal : 160 km² nasjonalpark i Røros
24 km² landskapsvernområde i Røros
(totalt: 385 km² nasjonalpark
70 km² landskapsvernområde)

Høyde over havet: 662-1126 m

Områdebeskrivelse: Større mer eller mindre uberørt naturlandskap bestående av et mylder av småvatn og sjøer, noe myrmark og sump, furuskog og morenemark/blokkmark - mellom Femunden og svenskegrensen. Biotopkategori : 5a, 8, 6.

Påvirkninger: Liten kulturpåvirkning.

Ornitologiske forhold: Femundsmarka er et spesielt stykke natur i Norge, våtmarkene i området - særlig de mange småvatn og tjern - gir mulighet for en spesiell vannfuglfauna. Disse områdene fungerer særlig som hekkelokaliteter. Blant artene som hekker nevnes: *storlom*, *krikkand*, *kvinand*, *heilo*, *gluttsnipe*, *strand-snipe*, *såerle*, *fossekal* og *sivspurv* som karakterarter (Borgos et al. 1972). Blant andre vannfugler som hekker er - *stokkand*, *brunnakke*, *toppand*, *bergand*, *svartand*, *sjøorre*, *siland*, *laksand*, *fiskeørn*, *skogsnipe*, *grønnstilk*, *småspove*, *enkeltbekkasin*, *makrellterne* og *rødnebbterne*. Andre arter som er registrert (av og til eller sjelden) er - *smålom*, *snadderand*, *trane*, *vipe*, *rødstilk*, *rugde*, *dobbeltbekkasin*, *svømmesnipe*, *sildemåse* og *fiskemåse*. I alt er 106 fuglearter observert i Femundsmarka nasjonalpark (Borgos et al. op.cit.). Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 1b (2a).

Området er vernet - delvis som nasjonalpark og delvis som landskapsvernområde ved Kgl. res. av 9.juli 1971 (Miljøverndepartementet 1976).

Lokalitetsnummer : 24
Lokalitetsnavn : Haugatjønnna og Abbortjønnna
Kommune : Røros
Beliggenhet : PQ 4650-4749, 62° 39' N - 11° 51' E
Areal : ca. 125 da Høyde over havet : 693 m

Områdebeskrivelse: To mindre tjern beliggende like ved Brekken. Haugatjern har lenge vært kjent for sin fiskerikdom, men avkastningen har sunket fra 400 kg. sik/ha i 1905-1912 til 60 kg.sik/ha 1971-72 (se bl.a. Jacobsen og Ausen 1974).
Biotopkategori : 5a.

Påvirkninger: Veien mellom Brekken og Glåmos går mellom de to tjernene. Omgivelsene er preget av bebyggelse.

Ornitologiske forhold: Området er dårlig undersøkt, men de gode næringsforholdene gjenspeiler seg også i fuglefaunaen, og tjernene fungerer som beiteplass for vannfugl på trekk eller som hekker i omgivelsene. Fra besøk i 1975 og 1976 nevnes: *stokkand*, *krikkand*, *toppand*, *bergand*, *temmincksnipe*, *strandsnipe*, *brushane*, *svømmesnipe*, *fiskemåse*, *hettemåse*, *rødnebbterne*, *sandsvale*, *låvesvale* og *taksvale*. Ved besøkene var det et mylder av insekter i og over vannoverflaten. Se også kommentarene til hovedartslisten.

Prioritering : Gruppe 4.

(Området (Haugatjern) er på grunn av sin høye produksjon tatt med i Project Aqua's liste over naturvitenskapelig verneverdige vannforekomster (Se bl.a. Lien 1973). En total vurdering tilsier prioritering : Gruppe 1 c.)

Lokalitetsnummer : 25
Lokalitetsnavn : Hyllingen - Finnfloen
Kommune : Røros
Beliggenhet : PQ 4955-5060, UK 4858, 62° 43' N - 11° 57' E

Areal : ca. 20 km² Høyde over havet : 754-798 m

Områdebeskrivelse: Området består av selve Hyllingsdalen, hvor vatnet Hyllingen ligger sentralt, og de flatere myrområdene/heiene Finnfloen - Ryane. Landskapet i dalen er småkupert og kledd med løvskog, blandingskog, gran- og furuskog samt noe myr og en del småvatn/tjern. Østre deler er preget av dødisgroper, disse er vanligvis fylt med vann. Biotopkategori : 5a, 8, 6.

Påvirkninger: Dalen er noe kulturpåvirket gjennom tidligere bosetting og seterdrift, fiske m.m. Det foreligger planer om kraftutbygging o.a.

Ornitologiske forhold: Våtmarkene i Hyllingdalen er bare en del av den spesielle og vakre naturen som finnes i området. Disse fungerer særlig som hekkelokaliteter for en del vannfuglarter o.a., men også i noen grad som hvile/rasteplasser under trekketidene. Blant hekkefuglene nevnes spesielt: *storlom*, *stokkand*, *krikkand*, *kvinand*, *svartand*, *sjøorre*, *siland*, *laksand*, *trane*, *vipe*, *småspove*, *enkeltbekkasin*, *brushane*, *rødstilk*, *svømmesnipe*, *fiskemåse*, *såerle*, *blåstrupe*, *sivspurv* og *lappspurv*, flere andre våtmarksfugler hekker trolig - registrert med adferd som tyder på det er f.eks. *toppand*, *strandsnipe*, *grønnstilk*, *rødnebbterne* og *fossekall*. Områdets skiftende naturforhold er tydeligvis meget gunstig for fuglelivet, og deler av dalen har en meget rik fuglefauna både når det gjelder artsantall og individantall/tetthet. Se også kommentarene til hovedartslisten. Det kan nevnes at området er grundig undersøkt av R. Elven og Ø. Lunde når det gjelder både flora og fauna, og en større rapport om dette arbeidet er under utarbeidelse. For nærmere opplysninger om fuglelivet generelt og vannfuglfaunaen spesielt henvises det derfor til denne.

Prioritering : Gruppe 2 a. (Sees de samlede naturvitenskapelige verneverdier og andre verneverdier under ett, vil prioriteringen trolig bli : Gruppe 1 b.)

Av andre våtmarker - småvatn, tjern, myr og sumpmark - i Røros nevnes i tillegg noen områder hvorfra en i stor grad mangler data: Stortjørna med Krokbecken ved Korssjøen, deler av Håelvavassdraget, Glomma mellom Rien og Aursunden og Langs-

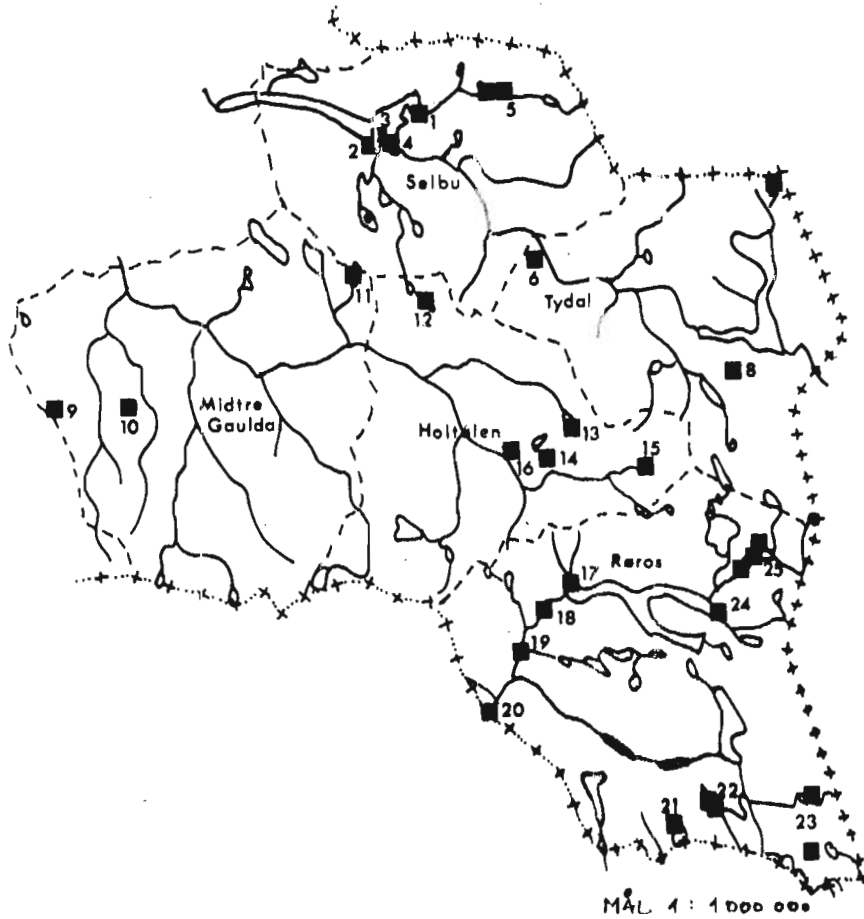

Fig. 3. Kart over de våtmarksområder som er nevnt spesielt (1.nr. 01-25) i teksten.

1	Garbergøyene	14	Reinsjøen m.m.
2	Fikkjen	15	Gaulhåen
3	Låen	16	Flangtjønna
4	Vikaengene-Storøya	17	Molingaomr.
5	Stråsjøen-Prestøyene m.m.	18	Glomma, Glåmos
6	Stormyra	19	Glomma, Sundet
7	Rangledalen	20	Havsjøen
8	Kjølen	21	Fleinsjømarka
9	Floan	22	Stortj./Langen
10	Gåstjørna	23	Femundsmarka
11	Hukkelvatna	24	Haugtjønna
12	Nålsjøan	25	Hyllingen m.m.
13	Holtsjøen		

elva og vatna mellom Rien og Langen i Tydal. Bakkemyrkomplekset/slåttemyrområdet Sølendet i Brekken er fredet (2930 da) som naturreservat ved Kgl. res. av 27/9-1974 p.g.a. botaniske og kulturhistoriske verneinteresser og medtatt i det internasjonale verneprosjekt for myr Project Telma (Moen 1973, Miljøverndepartementet 1976). Dette er det hittil eneste myrreservat i Trøndelag.

KONKLUSJON

Som nevnt innledningsvis vil nok en mer omfattende undersøkelse over fuglelivet samt våtmarker av ornitologisk betydning innen regionen, tilføre en god del tilleggsopplysninger når det gjelder fuglefaunaen og dessuten medføre at noen flere våtmarksområder ville komme med i oversikten. Imidlertid synes det som om en blant de 25 våtmarksområdene som er nevnt spesielt i foregående kapittel, høyst sannsynlig har fått med de områdene som vil få høyest prioritet når det gjelder den betydning de har for fuglelivet. Således regner en med at andre eventuelle våtmarker (flere er nevnt i tillegg til de vurderte) først og fremst vil være områder med lavere prioritet - d.v.s. tilhørende gruppene 3-5.

En understreker at den prioritering som her er foretatt, er basert på den betydning de ulike våtmarksområdene som er nevnt spesielt, synes å ha for fuglefaunaen i Fjellregionen ut fra de data som en har tilgjengelig inntil i dag. Således kan det i en del tilfeller komme andre verneinteresser (jfr. Kap.V C 1) i tillegg til de rent ornitologiske - dette er f.eks. tilfellet for L.nr. 5, 23, 24 og 25), men i denne rapport har en valgt å se bort ifra disse.

Av de omtalte områdene er Femundsmarka nasjonalpark og landskapsvernområde medtatt som helhet selv om våtmarkene dekker bare en del av området. Dette er det største området (totalt 455 km²). Ellers er 7 andre av de nevnte områdene større enn 5 km², 7 områder er mellom 1-5 km² og 9 områder under 1 km².

Når det gjelder prioritering av våtmarksområdene i Fjellregionen er Garbergelvvassdraget prioritert høyest (gruppe 1b),

dessuten er Femundsmarkas vannsystem vurdert høyt (gruppe lb(2a)) videre er 5 områder prioritert til gruppe 2 mens 4 områder synes å stå i en mellomstilling (noe skyldes manglende data) mellom 2 og 3. Resten er vurdert til gruppene 3 og 4.

For å ta vare på våre viktigste våtmarker, er det naturlig å foreslå at de blir sikret ved vern gjennom lov om naturvern av 1970. Dette gjelder da først og fremst områder som tilhører gruppene 1,2 og delvis 3. Disse områdene bør sikres enten som naturreservater, som landskapsvernområder eller ved en kombinasjon av disse. Noen av områdene i gruppe 3 samt områder tilhørende gruppe 4 bør en ta hensyn til ved planlegging etter Bygningsloven o.a. - f.eks. ved praktiske løsninger av hyttebebyggelse, kraftlinjer osv.

En vil i denne rapporten ikke gå nærmere inn på avgrensninger og forslag til konkrete vernetiltak. Dette må bli tatt opp i det videre saksarbeidet.

Til nå er ingen våtmarker sikret i Fjellregionen når en ser bort ifra Femundsmarkas vannsystem. Skal en klare å verne om de viktigste områdene før det er for sent, må arbeidet igangsettes snarest.

LITTERATUR

- Andersen, T. 1960. Hekkende temmincksnipe i Tydal. *Sterna* 4: 74.
- Brekke, O. & Selboe, R. 1974. *Fugle- og pattedyrfaunaen i Ledalen, Sør-Trøndelag, juni 1974*. Stensil, 11 pp + foto.
- Borgos, G., Elven, R. et.al. 1972. Femundsmarks Gutulia. *Norges Nasjonalparker* 4, Lutherstiftelsens forlag, 115 pp.
- Brox, K. H. 1973. Nesjøreguleringen og fuglelivet. *Trondhjems Turistforenings Årbok 1973*: 29-33.
- Collett, R. 1921. *Norges Fugle* (v/ Ø. Olsen), bind II og III, Kristiania 610 og 415 pp.
- Dunker, H. 1974. Observasjoner av populasjonstetthet hos storlom, *Gavia arctica* L. i Rogen-området, østre Femundsmarka, i 1967 og 1971. *Fauna* 27: 11-16.
- Folkestad, A. O. & Moksnes, A. 1970. Observasjoner av trekkende ærfugl i Trøndelag. *Sterna* 9: 9-17.
- Haftorn, S. 1955. Fra ornitologiske undersøkelser i Sylene og andre steder sommeren 1954. *K. Norske Vidensk. Selsk. Mus. Årbok 1954/55*: 21-32.
- Haftorn, S. 1971. *Norges Fugler*. Universitetsforlaget, Oslo. 862 pp
- Haftorn, S. 1974. *Rangledalen i Meråker/Tydal og området sør for Essandsjøen*. UNIT, stensil, 6 pp + foto.
- Hjeltnes, S. F. 1976. *Vernekart, naturvern- og friluftsområder*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 8 pp + 82 kart.
- Hogstad, O. 1967. Litt om tetthet og sammensetning av fuglefaunaen i 1966 i to subalpine skogstyper i Budal, Sør-Trøndelag. *Sterna* 7: 241-247.
- Hogstad, O. 1968. Sammenligning av kvantitative fugleundersøkelser i 1966 og 1967 i subalpint miljø i Sør-Trøndelag. *Sterna* 8: 81-90.
- Hogstad, O. 1969a. Breeding birds populations into subalpine habitats in the middle of Norway during the years 1966-68. *Nytt Mag. Zool. Vol. 17*: 81-91.

- Hogstad, O. 1969b. Observasjoner ved et tretåspettreir.
Sterna 8: 387-389.
- Hov, J. Ø. 1968. Grønnstilk i trostereir. *Sterna* 8: 158-159.
- Hov, J. Ø. 1973. Storlom i høgfjellet. *Trondhjems Turistforenings Årbok 1973*: 97-101.
- Huitfeldt-Kaas, H. 1921. Ornithologiske dagboksutdrag. *Buskerud Fiskefor. Tidsskr. 1921*: 157-198.
- IUCN. 1965. Project Mar. The conservation and management of temperate marshes, bogs and other wetlands. Vol. II. *IUCN Publications new series No 5*, 102 pp.
- IWBR. 1971. *International Conference on Conservation of Wetlands and Waterfowl*, Ramsar, Iran, 303 pp.
- Jacobsen, O. J. & Ausen, V. 1974. Hva bør gjøres med Haugatjernet?
Fauna 27: 160-165.
- Kleppa, P. 1976. *Norsk Ornitologisk Bibliografi 1924-1973*. Universitetsbiblioteket i Oslo, 213 pp.
- Kojedal, H.I. & Schjølberg, B. 1970. Mandarinender på Røros.
Sterna 10: 148.
- Lien, L. 1973. Project Aqua, Norsk IBP/PF. *Fauna* 26: 104-111.
- Lunde, Ø. 1974. *Hyllingsdalen* (rapport til Miljøverndep. v/Landspl. for verneverdige omr. og forekomster), stensil, 12 pp.
- Miljøverndepartementet 1976. *Oversikt over områder og forekomster i Norge som er fredet eller vernet etter Naturvernloven, samt områder og forekomster som er administrativt fredet*, stensil 44 pp.
- Moen, A. 1973. Landsplan for myrreservater i Norge. *Norsk geogr. Tidsskr. 27*: 173-193.
- Moksnes, A. 1972. *Fuglefaunaen i Nedalsområdet*. UNIT, Zool.Inst., stensil 64 pp.
- Moksnes, A. 1973a. Quantitative surveys of the breeding bird populations in some subalpine and alpine habitats in the Nedal area in central Norway (1967-71). *Norw. Journ. Zool.* 21: 113-138.

- Moksnes, A. 1973b. *Undersøkelser over fuglefaunaen i Nedals-området 1972*. UNIT, Zool. Inst., stensil 35 pp.
- Myrberget, S. 1962. Vipas utbredelse i Norge. *Sterna* 5: 1-14.
- Myrberget, S. 1963. Åkerriksa i Norge. *Sterna* 5: 289-305.
- Myrberget, S. 1976. Merking av fasan i Norge. *Sterna* 15: 174-176.
- Norderhaug, M. et.al. 1973. *Oversikt over viktige våtmarker i Norden*. København, 336 pp.
- Norsk Zoologisk Forening (NZF). 1976. Norske Dyrenavn. *Fauna* 29: 1-64.
- NOU. 1972 : 1. *Bruken av Norges naturressurser*. Universitetsforlaget, 132 pp.
- NOU. 1976 : 15. *Verneplan for vassdrag*. Universitetsforlaget, 150 pp.
- Opsand, J. 1890. Raphøns paa høifjeldet (Røros). *N.J.F.T.* 19: 57 og 20: 254.
- Røset, E. & Sandvik, J. 1973. Litt om fuglelivet i Selbu. *Trøndersk Natur* 1973 nr. 2: 9-14.
- Schafferer, T. 1968. Rovfugl og ugler i Sør-Trøndelag. *Sterna* 8: 195.
- Sandvik, J. 1973a. Tillegg til fuglelivet i Selbu. *Trøndersk Natur* 1973 nr. 3: 14.
- Sandvik, J. 1973b. *Rotldalen* (rapport til Miljøverndep. v/ Landspl. for verneverdige omr. og forekomster), stensil, 4 pp.+ foto.
- Sandvik, J. 1973c. *Stråsjøen-Prestøyene* (rapport til Miljøverndep. v/ Landspl. for verneverdige omr. og forekomster), stensil, 6 pp. + foto.
- Storm, V. 1881. *Thronhjems Omegns Fugle*. *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1880: 42-72.
- Storm, V. 1888. *Ornithologiske Notiser*. *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1886 og 1887: 52-57.
- Suul, J. 1975a. *Rapport om arbeidet med registrering av områder som bør disponeres for formålene: Naturvern, friluftsliv og fornminne i Sør-Trøndelag*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, stensil, 58 pp. + vedlegg, kart.

- Suul, J. 1975b. Ornitologiske registreringer i Gaulosen, Melhus og Trondheim kommuner, Sør-Trøndelag. *K.norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Zool. Ser.* 1975-8:1-43.
- Suul, J. 1976a. Faunistisk rapport fra Trøndelag 1970-1974. *Sterna* 15: 114-126.
- Suul, J. 1976b. Mål og middel i naturvernarbeidet i Trøndelag. *Årbok for Trøndelag 1976:*
- Suul, J. 1976c. *Vern våre våtmarker.* DKNVS, Museet v/Skole-tjenesten, 12 pp.
- Trondhjems Turistforening. 1967. *Den botaniske naturpark i Nedalen,* 31 pp.
- Øverland, E. 1950. Bidrag til kjennskapet til Trøndelags fugler. *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1947 nr. 2: 1-62.

